

ՏՈՒՆՆԵՐ

„პიონერი“

საქართველოს ბ. კ. ო. ცენტრალური
ბიუროს და განათლების სახალხო კომ-
მისიონატის უზრუნველყოფის განყოფილების.

№ 9

საქართველოს ცენტრალური ბიუროს

წელიწადი IX

1934

წელიწადი IX

რედაქციის მისამართი: აღმ. საქომის
ქუჩა, № 7. სახელგამი, საბავშვო და
ახალგაზრდობის საქმური

შინაარსი

1. ქობულეთში,—ცქვიტისა	1
2. „კოშკის უბანში“,—გ. მანჯგალაძისა	3
3. როგორ გახდა ავად პიონერი შავა,—მარიკა მიქელაძისა	5
4. ტფილისი,—დ. ბერიკაშვილისა	5
5. ისევ ყიჟინა,—ლავრენტი ჭიჭინაძისა	6
6. გმირი ბავშვი,—მ. ებრალიძისა	9
7. აიშე—პ. ლორიასი	11
8. პატარა საყვედური,—გიორგი კაჭხიძისა	15
9. ახალგაზრდობის XX საერთაშორისო დღე	15
10. ბავშვთა ბავის მასწავლებელთა სიმღერა,—შ. ნავთლულელისა	16
11. პირველი გაფრენა,—მიმქრალისა	17
12. შეუწამლავი თესლი,—შ. სამადაშვილისა	20
13. ალბომი,—მარიკა მიქელაძისა	20
14. პიონერული,—ლ. ასათიანისა	23
15. რა არის ბაქტერიოფაგი, —ლ—მ.-ის	23
16. ბერკეტი—თარგმანი შ. თაბუკაშვილისა	25
17. როგორ აღმოაჩინეს ჩრდ. დიდი გზა, —რ—ს-ისა	26
18. სიმღერა,—ნოტებით თ. შავერვაშვილისა	
19. ილუსტრაციები,—მხატ. გ. კახიძისა	

პ/მგ. რედაქტორი: აპაქი რახვინაშვილი.

პ/მგ. მდივანი: ლავრა ზინინაძე

ქობულეთში

— არ გიკვირს, კაცო, ქობულეთში ბავშვების ხმა სულ არ ისმის არც სახლში და არც გარეთ. სამოცი ბავშვი ხუმრობა საქმეა... ერთი შეხედვით, რა ჭკვიანად და დარბაისლურად სხედან!

— აი ჩემო, ძმაო, კარგმა პატრონობამ ეგ იცის. ეგ ახალგაზრდა ხელმძღვანელები ლამის ზედ შეეღიონ, თავს ისე დასტრიალებენ.

— კაცო, პირდაპირ გაკვირვებასა ვარ!

ამ ლაპარაკით დამსვენებელმა მუშებმა ქობულეთის პლიაჟისაკენ ფიჭვნარის ხეივანი გაიარეს და თეთრად გადაპენტლი მაგნოლიების გვერდით სკამზე ზღვის პირად ჩამოსხდნენ.

ვარჯიშობითა და ცეკვით მოღლილი ბავშვები ხავერდით გაფენილ მწვანე მოლზე ისხდნენ და ხმაგაკმენდილები ერთ ამხანაგს უსმენდნენ.

ზემოდან აქოჩრილი ფიჭვნარი ხშირ ჩრდილს აყენებდა ლურჯ ზღვის ფონზე ფერად ტანსაცმელით ამოკემსილ პიონერთა ბანაკს.

წყნარი დღე იყო, და იქვე ახლო ტალღების მიერ ჩახვეტილი კენჭების ჩხრიალი ბავშვებს განუწყვეტლივ უაღერსებდა.

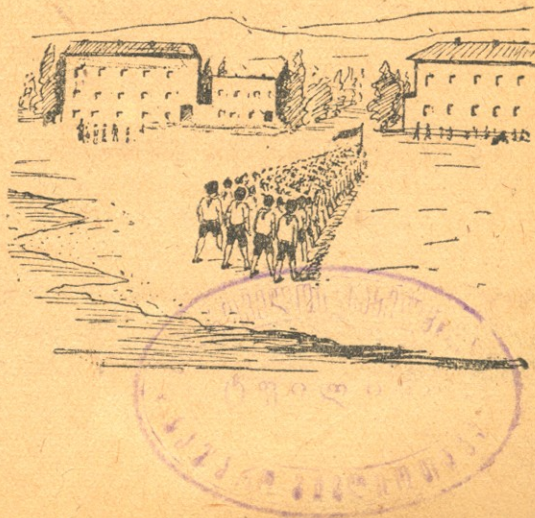
დასავლეთიდან გადახრილ მზეს ზღვის სიგანეზე ოქროს გზატკეცილი აებრიალებია და უთვალავ პაწია ტალღაზე გაბნეულ თვალმარგალიტად ბრწყინავდა.

სარეწაო კავშირის უზარმაზარი დასასვენებელი სახლის ორმოცდაათი ფანჯარა მზისა და ზღვის ანარეკლი ელვარებით ისე იყო გამუქებული, თითქოს ცეცხლი უკიდიაო. საქართველოს ყველა კუთხიდან თითო-ოროლობით შე-

კრებილი პიონერთა ბანაკი თავისი წესითა და უჩვეულო დისციპლინით სამასი დამსვენებლის გაკვირვებას იწვევდა. სალამოს ბანაობის წინ ბავშვებს თვალყურს ადევნებდნენ და მათ შორის ერთ-ერთ მოლაპარაკეს ჩუმად უსმენდნენ.

მაღალი, შავად გარუჯული კახელი ბიჭი ბანაკის შუა ალაგას ცალ მუხლზე დაჩოქილიყო და პირმოლიმარი ამხანაგებს გატაცებით რალასაც უამბობდა. თხრობის დროს ბავშვს მორევით შავ თვალეში ზოგჯერ ცეცხლი ეკვესებოდა, ზოგჯერ კი მორცხვად ძირს დაიხრებოდა და მარჯვენა ხელით ბალახს წიწკნიდა. მაგრამ ზღვის ლურჯ სივრცეს თვალს რომ გააყოლებდა, იმის სახეზე ისეთი სიამოვნება იხატებოდა, რომ ლამაზი ქართული თხრობა მისი გულიდან თავისთავად იზადებოდა.

— ჰო და იმ ღამეს იმ ჩვენმა ბებრეკმა „ქმინამ“ ისეთი დახმარება გაგვიწია, ჩვენი გადამწვარი ელექტრომაგვლით რომ მოგვათრია შორაპნის სადგურთან. ელექტრომაგვალი შორაპნის ახლო დიდ მოაჯირიან ხილთან იყო მომდგარი, რომ შორიდან იკივლა და თითქოს სრიალსაც უმატა. მე სულ ფანჯარაში ვიხედებოდი. ერთი წუთითაც არ დამძინებია. ან რა დამძინებდა. ელექტრომაგვალი პირველად ვნახე და ხაშურში მისი ხმა რომ გავიგონე, ღართალი გითხრათ, სულ ჟრუანტელმა დამირბინა ტანში. აღარც დიდი საკვამლე მილი, აღარც

6571

შავად შედედებული ბოლი, არც დამაყრუებელი ქშიტინი და არც ორთქლის შხუილი. წყნარი, მშვიდი ელექტრომაგვალი ისარივით რომ მიქრის, მხოლოდ ღიანდაგს გაუდის მისი სიმძიმისაგან გუგუნის. ჩვენი ტრამვაისავით ზემოთ გაჭიმულ მავთულს რკინის ხლართებით უერთდება და თქვენც ხომ დაინახავდით, ხანდახან იმ მავთულებზე ელექტრონაპერწყლები ლურჯად აპრიალდება და იმ წამსვე ქრება. ერთ რამეში კი უნდა გამოგიტყდეთ: სანამ გვირაბში შევიდოდით, სულ ეკლებზე ვიჯექ. ვიცოდი, რომ შუა ადგილიდან დასავლეთისაკენ დაქანება იწყება, საიდანაც შემანქანებებს მატარებელი ხშირად გაჰქცევიათ და წიფასთან, ან მოლითთან ძლივს დაუჭერიათ, ისეთი სიმძლავრით მოდის იქიდან. ზოგჯერ ეს დაქანება მარცხითაც დასრულებულა და ამისათვის გულში შიში მქონდა. როცა ელექტრომაგვალმა გვირაბის წინ იკივლა და შავ-ბნელ ჯურღმულში შეგვასრიალა, ვაგონების ქრიალი, ელექტრომავლის უცნაური წყნარი ხმაური გვირაბში ერთიორად გაძლიერდა, და გულმა ფანცქალი დამიწყო. მაგრამ სიბნელე გარედან შესვლის პირველი შთაბეჭდილება იყო. სულ მალე შევამჩნიე, რომ გვირაბი ელექტროშუქით იყო განათებული. მკვიდრად და სუფთად ამოშენებული კედლები მრავალ ადგილას უზარმაზარი მთიდან გამოყოფილი წყლით უხვად იცრემლებოდა. კედელთან ახლო, მარცხენა მხრივ, საითაც მე ვიხედებოდი, ვიწრო ღიანდაგი მისდევდა; ეს, ალბათ, სამუშაო ურიკების გზაა. როცა გვირაბში რამე დაზიანდება, ალბათ, ამ გზით შეაქვთ და გააქვთ ყოველივე საჭირო მასალა. ვფიქრობდი ჩემთვის და გაორკეცებული ყურადღებით ვათვალიერებდი გვირაბს. უცებ მომესმა: „ტრამ... ტრამ... ტრამ... ტრამ...“ — აჰა, ესეც შუა ადგილი, — გავიფიქრე მე და თვალები უფრო კარგად გავაჭყყიტე მატარებლის თვლების ისარზე დიდი მრგვალი ზარი მაგრად ირეკებოდა და ამით ყველას ამცნობდა, რომ დაქანება იწყებოდა.

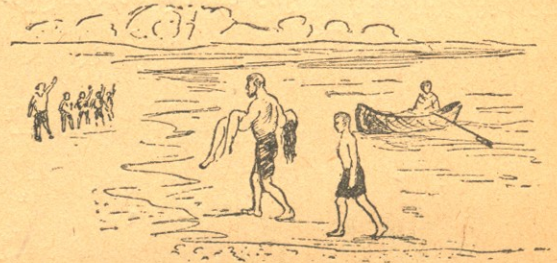
ამ ადგილზე ჩვენმა ელექტრომაგვალმა ერთი კიდევ წამოიყვია, და შევამჩნიე, რომ სისწრაფეს ძლიერ უკლო და თანასწორი სიღრმის იწყო სრიალი.

— აი, დედა, რა დიდი ძალა აქვს, — წამოვიძახე ჩემთვის და არასოდეს ადამიანის გონებისადმი აღფრთოვანება და ადამიანის სიყვარული ისე არ გამიცდია, როგორც მაშინ ვიგრძენ. უნდა გითხრათ, ამხანაგებო, მთელი ჩემი გულით ვინატრე, რომ მეც ისეთი ადამიანი გამოვსულიყავ, რომ ჩემი გამოგონებითაც კაცობრიობისათვის თვალსაჩინო სარგებლობა მომეტანა.

— ჰო და აკი შენც ლექსებს იგონებ, მეტი რაღა გინდა, შენც ხომ ბედნიერი ხარ?

ვერ მოითმინა პატარა ნონამ და გენოს სიცილით შეხედა.

— ეჰ! ეგ რა! ჩემისთანა მელექსე ვინ იცის რამდენია, — მორცხვად უპასუხა გენომ და ბალახისაკენ უარესად დაიხარა, გაწითლებული სახე წუთით დამალა.

— ნონა, ნუ უშლი, — გენოს ზურგს უკან ვილაცამ შენიშნა, და გენომაც თავისი თხრობა ისევე დალაგებით განაგრძო.

— ყველაზე ძალიან მე ის მომწონდა, რომ ელექტრომაგვალს წინ ისეთი დიდი შუქი მიუძღვის. დამის წყვილიადმი ეს შუქი ატეხილ ტყეებს მწვანედ რომ აშუქებს, იმის ნახვას არაფერი არ სჯობია. მერე გვირაბის შემდეგ რა დეკლაკნილი და რა ლამაზი გზა არის! მე მეგონა, მარტო ჩემი კახეთი, ალაზნის დაქანებული ველებით, თოვლიანი ლეკის მთითა და ცივგომბორით არის ლამაზი მეთქი და, თურმე, იმერთიც დახატული ყოფილა და აკი თვალს ვერ ვაცილებდი! თან შიშმა ამიტანა: ამ ვიწროდ დაკლაკნილ ხეობაში ისე სწრაფად წამოვიდა მატარებელი, როგორც ნიავი. ახლა ხომ იცით, ჩვენს რკინისგზებზე ზოგჯერ რაღაცები მოხდება ხოლმე და, ცოტა არ იყოს, შიში ჭიასავით გულის სიღრმეში მიძვრებოდა.

(დასასრული იქნება).

ცქვიტი.

„კოშკის უბანში“

განთიადის მახარობელმა კოხტა დეზებიანმა მამალმა რამდენჯერმე დაიკვილა, სოფელს გათენება ახარა.

მაგრამ გაღვიძებას ჯერ არავინ აპირებს.

მთებზე შეფენილ ხშირ ტყეებს დილის ოხ-შივარი ასდის. ბალახებში ჩაწოლილი ცვარი მარგალიტით ბზინავს ამომავალ მზის სხივებზე. ირგვლივ სიჩუმეა.

სძინავს ყველას.

დილის ტკბილი ძილით სძინავს ბანაკსაც.

დიდ ეზოში ჩამწკრივებულ ხის ბარაკებში ჯანსაღად სუნთქავენ მძინარი ბავშვები. არ სძინავთ მხოლოდ ბანაკის ღამის დარაჯსა და მორიგეს. მამლის ყვილს პირდაბანილი შეხვდა მორიგე. მთელ სოფელში პირველად მან გამოიღვიძა, რადგან ის დღეს ბანაკის მორიგეა, — მთელი ბანაკის საქმიანობის ხელმძღვანელი და მეთვალყურე. ის ფიქრობს მხოლოდ იმაზე, რომ დღეს ზუსტად და ხალისიანად შესრულდეს დღის რეჟიმი. ხშირად საათს დაჰყურებს და ჯავრობს, რომ დრო ასე ნელა გადის. მაგრამ აი საათის ისრები უკვე რვის 20 წუთს უჩვენებს. დროა ნიშანი მისცეს მებუტკეს, რომელიც პატარა ბორცვზე დგას და მორიგის განკარგულებას ელის.

არც ის იგვიანებს და ხელის აწევით ანიშნებს: „დაიწყე“ ბუკის მკექარე ხმამ დაარღვია მყუდროება.

კოტა ხანიც, და თითქმის ერთსა და იმავე დროს გაიღო რვა ბარაკის კარები.

გამოჩნდა ნამძინარევი სახეები. ყველანი ეზოს შუაგულისაკენ მიემართებიან. იქ მათ მორიგე უცდის და ისინიც მარდად მიდიან მისკენ.

— ბანაკო, სმენა! — ისმის მორიგის ხმა.

— მუშათა კლასის საქმისათვის საბრძოლველად იყავ მზად!

ამ დევიზს მორიგე ოთხ ენაზე იმეორებს და პასუხად ოთხ ენაზე წარმოთქმულ: „მზად ვარ“—ს ლებულობს. 500 ბავშვის ხმას ორკესტრის მარშის გუგუნიც უერთდება, შემდეგ ხმაურობა ნელნელა სუსტდება და კვლავ სიჩუმე მყარდება.

ათასი თვალი ცნობისმოყვარეობით უცქერის ანძასთან მდგარ მორიგეს; ყველას უნდა რაც შეიძლება ჩქარა გაიგოს დღევანდელი დღის რეჟიმის შინაარსი. მორიგეს ეს კარგად ესმის. ის არ იგვიანებს, ჯიბიდან ბლოკნოტს იღებს

და ბანაკს აცნობს იმ მრავალფეროვან საქმეებს, დღეს რომ უნდა შესრულდეს.

ყველა კმაყოფილია დღის რეჟიმის საკითხებით. ყოველ რაზმს წილად ხვდა საინტერესო საქმის შესრულება. მაგრამ ყველაზე მეტად დღევანდელი დღის რეჟიმით კმაყოფილია მესამე რაზმი. ეს რაზმი საუზმის შემდეგ უნდა წავიდეს საექსკურსიოდ „კოშკის უბანში“.

— რა არის იქ საინტერესო? რას გააკეთებენ?

ეს არავინ იცის, მესამე რაზმის გარდა.

საექსკურსიოდ რაზმი 9 საათზე წავა ბანაკიდან.

ჯერ რვაც არაა. მორიგესთან ფიზკულტურის ინსტრუქტორი მიდის და რაღაცას ეუბნება, შემდეგ ბავშვებს მიმართავს.

— სმენა! განმკლავი!

მზისგან დამწვარი ათასი მკლავი ფრთებით იშლება. ბანაკი იწყებს დილის გამამხნეველ ვარჯიშს, რომელიც 15 წუთს გრძელდება.

ცივი წყაროს წყლით პირის დაბანის შემდეგ რაზმები შეუდგენ საუზმის ჭამას. საუზმე 9 საათზე დასრულდა. დაიწყო სამუშაო დღე.

თითოეული რაზმი თავისი საქმის შესასრულებლად მიემუშავებს. ყველა საქმიანობს; მესმინდენ რაზმის პიონერები ბანაკის ფართო ეზოს სხვადასხვა ადგილას და ბარაკებთან დგანან. ისინი დღეს ბანაკში მორიგეობენ. პირველი და მეორე რაზმის პიონერები ბარაკებში დაფუსფუსობენ, ასუფთავებენ და წმენდენ. ეზოში გამოჩნდნენ ოქტომბრელებიც. მათთან არიან სამეფო პ/რაზმის მოზრდილი პიონერებიც. ოქტომბრელები ჯგუფად ეწყობიან და შეფი პიონერების წინამძღოლობით ტოვებენ ბანაკის ეზოს. ოქტომბრელები ახლა ტყისაკენ მიემგზავრებიან. იქ მათ უცდის ქოლგასავით გადაშლილი სოკოები, აქა-იქ ჯერ კიდევ დარჩენილი მარწყვი და შრილა ხშირი ტყე.

ეს საუკეთესო გასართობი და საყვარელი ადგილია ბანაკის ოქტომბრელთათვის. ამიტომაც ისინი პაწია ფეხებს მარდად ამოდრავებენ და ცდილობენ რაც შეიძლება მალე მივიდნენ საყვარელ ტყეში.

ოქტომბრელების შორიახლოს მოდის მესამე რაზმი. რაზმი ჩქარი ნაბიჯით მიდის, თითქოს უნდა ოქტომბრელებს წინ გაუსწროს. „ტყეში

ხომ არ მოდიან, ვაი თუ მოგვასწრონ და მარ-
წყვი სულ მაგათ შეგვიჰამონ!“ — ფიქრობენ
ოდნავ შეშინებული ოქტომბრელები და ნა-
ბიჯს უმატებენ. მაგრამ აი რაზმმა უცებ მარჯ-
ვნივ გადაუხვია, ტყისაკენ მიმავალ გზას თავი
დაანება და სოფლისაკენ მიმავალი გზით გაე-
მართა. ოქტომბრელთა ჯგუფი და პიონერთა
რაზმი სხვადასხვა მხარეს მიდიოდნენ: პირვე-
ლი — ტყისაკენ, მეორე კი „კოშკის უბნი-
საკენ“.

პატარა გორაკს, რომელზედაც დგას ძველი
დანგრეული კოშკი, ყოველი მხრიდან შემო-
ესიენ პიონერები. თითქოს მტრის ჯარი აპი-
რებს კოშკის განადგურებასო, კოშკს ალყა შე-
მოარტყა პიონერ რაზმმა, ხოლო შემდეგ მის
ახლოს შეჯგუფდა.

- როგორ დანგრეულა!
- ალბათ, სიბერისაგან.
- შეიძლება მტრის შემოსევისაგან!

— ვინ იცის, რამდენი ტყვია მოჰხვედრია
მის ბებერ გვერდებს! ან რამდენი კაცი დაცე-
მულა აქ ბრძოლის დროს!

ასეთ ლაპარაკში იყვნენ გართული პიონე-
რები, როცა რაზმის ხელმძღვანელმა ჟორა თა-
მაზოვმა მათ ანიშნა დამსხდარიყვნენ.

— აი, ეს არის ის კოშკი, რომლის სახელ-
საც მთელი ეს უბანი ატარებს, — დაიწყო თა-
მაზოვმა — ჩვენი აქ მოსვლის მიზანი თქვენ
ყველამ იცით; მაშ დავიწყოთ: აბა თვალი გა-
დაავლეთ ამ ფართე ველს, რომელზედაც რკი-
ნისგზის შტოა გაყვანილი. ერთი გზა სტალი-
ნისიდან ბათუმისაკენ მიემართება, მეორე კი
ბორჯომისაკენ. ახლა გახედეთ მტკვრის ხეო-
ბაში ჩაწოლილ ტყიან მთებს, ანდა იმ სოფელს.
მთელი ეს მიდამო და კიდევ იქით შორს, მთე-
ბის იქით გაშლილი ტყეები, მინდვრები და
სოფლები ერთ პირს ეკუთვნოდა. ის იყო ამ
ვეებერთელა ადგილების ბატონ-პატრონი. ზო-
გიერთმა თქვენთაგანმა შეიძლება იცის კიდევ
მისი გვარი.

— სუმბათაშვილი! — წამოიძახა რამდენიმე
პიონერმა ერთხმად.

— სწორეა! ამ ადგილების პატრონი ვასო
სუმბათაშვილი იყო. თუ ვინმეს წაგიკითხავთ
მიხეილ ჯავახიშვილის მიერ დაწერილი „არ-
სენა მარაბდელი“, ბევრი რამ გეცოდინებათ
სუმბათაშვილის შესახებ. სუმბათაშვილი, რო-
გორც ყველა ბატონი, სულს ჰხდიდა გლეხებს,
დღედაღამ ამუშავებდა თავის ყმებს და თუ

რომელიმე მათგანი მძიმე შრომისაგან დაიკენ-
სებდა, შოლტითა და მათრახებით უმასპინძლე-
დებოდა. ამ სოფელში, აქვე ახლოს, ახლაც
ცხოვრობს ერთი გლეხი, რომელიც მისი ყმა
იყო. ის ახლა 118 წლის მოხუცია, მაგრამ ყვე-
ლაფერი კარგად ახსოვს, სუმბათაშვილის
როზგებიც და პურმარილიც.

— როგორ თუ პურმარილი, განა ის გლე-
ხებს აჭეიფებდა! — გაკვირვებით წამოიძახა
ერთმა პიონერმა.

— დიახ, ხანდისხან აჭეიფებდა კიდევ.

— საკვირველია! მაშინ ის არ ყოფილა
პრისხანე ბატონი, — კიდევ უფრო გაკვირვე-
ბით თქვა იმავე პიონერმა.

— არა, ეს სრულიად არაა საკვირველი, ჩე-
მო ვანო, და აი რატომ: სუმბათაშვილი ჩვეუ-
ლებრივი ბატონი იყო, მაგრამ ამავე დროს დი-
დი ეშმაკი და მოხერხებული. ის ხედავდა, რომ
მარტო ცემითა და დასჯით იმდენს ვერ მიი-
ღებდა გლეხებისაგან, რამდენიც მის გაუმაძღარ
მუცელს დააკმაყოფრებდა. ამიტომ ის მიმარ-
თავდა მოტყუების ხერხს. უფრო ურჩ და სა-
შიშ გლეხებს ის ზოგჯერ სახლში მიიპატიჟებ-
და, აჭეიფებდა და მათთან ჭიდაობდა კიდევ.

ამით ის ზოგიერთ გლეხებს თვალს უხვევ-
და, თავს აჩვენებდა კეთილ ბატონად, ხოლო
მათ ქეიფში დახარჯულ ხარჯებს მეორე დღეს-
ვე ინაწილაურებდა, მეტს შეაწერდა გადასახა-
დებს ან მეტს ამუშავებდა. იმ 118 წლის
გლეხს, რომლის შესახებაც მე თქვენ ზევით
გელაპარაკეთ, ბევრჯერ უჭეიფია, თურმე, მის
სახლში. მაგრამ ქეიფი ძვირად დასჯდომია,
რადგან მერე ერთიორად უნდა ემუშავა ბატო-
ნისათვის და მეტი გადასახადიც უნდა მიეცა.

— ამხ. ხელმძღვანელო, მე მინდა ერთი რამ
გითხრათ: ძალიან საინტერესოა იმ გლეხთან სა-
უბარი, ის ჩვენ ბევრ საინტერესო ამბავს მო-
გვიყვება ბატონყმობის დროიდან. მოდი, ვე-
წვიოთ ერთხელ მას და ვსთხოვოთ გვიამბოს
თავისი წარსული!

— ძალიან კარგი იქნება!

— ახლავე ვეწვიოთ! — გაისმა ალტაცებუ-
ლი ბავშვების ხმები.

— ამხანაგებო! თინას წინადადება მართლაც
რომ კარგია. მე დღესვე ვნახავ იმ მოხუცს და
ვსთხოვ ამის შესახებ. ვეტყვი ზევ მოვიდეს ბა-
ნაკში და საღამოს კოცონთან მოგვიყვეს ბა-
ტონყმობისა და კერძოდ თავისი წარსულის
შესახებ.

ხელმძღვანელს სიტყვა არ დაასრულებინეს, გაისმა მქუხარე-ტაში და წამოძახილები, „კარგია, მშვენიერია!“

— ახლა კი, რადგან ზეგ ჩვენ მოვისმენთ საინტერესო ამბებს იმ მოხუცისაგან, გავათავოთ ჩვენი საუბარი. უკვე სადილის დროც მოახლოვდა და ბანაკისაკენ გავემართოთ, — დაასრულა ხელმძღვანელმა.

*#

კმაყოფილი და აღტაცებული პიონერები წამოიშალნენ, ერთხელ კიდევ გადახედეს პურით

დაფარულ კოლმეურნეთა მიმდევრებს, რომელნიც ოდესღაც სუმბათაშვილის საკუთრებას შეადგენდნენ და სიმღერით დაეშვენ ბანაკისაკენ, სადაც მათ ნოყიერი სადილი ელოდებოდა.

ბანაკობა დასრულდა.

ჯანღონით სავსე პიონერები სახე აწითლებულნი დაბრუნდნენ შინ, რამდენიმე დღის შემდეგ კი სკოლას ესტუმრნენ და განახლებულ მაცადინობას ახალი ენერგიით შეუდგნენ.

გ. მანჯგალაძე.

როგორ გახდა ავად პიონერი შავა.

შეკრებაზე არ მოვიდა

პიონერი, გოგო შავა.

ამხანაგები შეწუხდნენ:

— ხომ არ გახდა უცებ ავად?

— ვაჰ თუ ავტო დაეჯახა?

— ან ტრამვაიმ დააშავა?

გადაწყვიტეს: შეკრებიდან

წასულიყვნენ სანახავად.

შავა იწვა სკამლოგინზე,

გვერდით ჰყავდა დედოფალა.

— შავა, ცუდად ხომ არ გახდი?

— სულ არა მაქვს ჯანი, ძალა!

— რა გაწუხებს?

— რა? რა ვიცი...

აქაც მტკივა... აქაც... აქაც...

ფეხის გულზე გამომაჩნდა

სახიფათო რაღაც ლაქა.

— სიცხე თუ გაქვს?

— ოჰ, როგორი!

ისეთი, რომ ვიწვი სულა-

— მერე, არა გიწამლეს რა?

— ან ექიმი არ მოსულა?

— როგორ არა, იმან მითხრა,

რომ ფილტვები არ მაქვს კარგად,

რომ მუხლებში ქარები მაქვს

და რომ გულიც არ მივარგა.

— ტანჩაცმული რათა წევხარ?

— ტანთჩაცმული? ისე... ალბათ...

რადგან ძალზე შემცივნოდა,

გადავიცვი ტანზე კაბა...

— მერ, ვითომ აბრეშუმი

გათბობს საბნის უკეთესად?

...რა პასუხი ვერ მონახა,

ჩვენმა შავამ მორთო კენესა...

აქ წამოდგა ხელმძღვანელი

და წარმოთქვა სინანულით:

— ოჰ, რა ცუდ დროს გახდი ავად,

გეფიცები, მწყდება გული!

რალა ახლა შეიქენი

ასე ცუდათ, ასე სუსტად? —

ჩვენ კინოში მივდიოდით

და წაყვანა შენი გვსურდა“.

— კინოშიო? — აქ კი შავა

ზე აიჭრა ქარსავითა:

— დედა, ქუდი, გენაცვალე,

ჩემი ქუდი სად წავიდა!

ახლა ხედავთ, ზოგ პიონერს

როგორ ესმის დისციპლინა:

შეკრების დროს ავად გამხდარს

გაამრთელებს უცებ კინო!

მარიკა მიქელაძე.

ტ ფ ი ლ ის ი

როგორ დაცხა ამ ტფილისში!

მიწა იწვის, ასდის ბოლი...

ორთქლმავალიც მოშიშინობს,

მოუვლია გზები შორი.

ქარხნის ბოლი შავ სვეტივით

ასრიალდა მალლა ცაში,

აღტაცება გამოითქმის

მკლავმავარი მუშის ხმაში.

ეს ტფილისი ძლიერ მიყვარს,

გაიტაცა შორით თვალი...

მიყვარს მუშა, ვეტრფი ყველას,

მიხარია მომავალი!

დ. ბერიკაშვილი.

ისევ ყიყინა

I

შუა ტფილისში ერთი მთავარი ქუჩის ნაპირზე მრავალსართულიანი შენობა დგას. ამ შენობაში სკოლა არის მოთავსებული. მის ორივე მხრით მრავალი მაღალი სახლია ჩამწკრივებული, მაგრამ ყველაზე უწინ ის სკოლა იქცევს ყურადღებას.

იგი ავტორის ლამაზი შენობაა.

მის მაღალ კედლებს დილიდან საღამომდის მზის სხივები წითლად აელვარებს.

იმ სკოლაში რამდენიმე ასეული მოწაფე გროვდება ყოველ დილით. მას ვეებერთელა ეზო აქვს. ეზოში მუდამ ბავშვების სიცილეჭით სავსე ხმა ისმის. ირგვლივ მაღალი სახლებია სივრცეში ამართული და თითქოს ზედა სართულები ძირისკენ იცქირება.

ყოველ დილით ბავშვების მოუსვენარი ყიყინა შეიჭრება ხოლმე იმ მაღალ სახლთა სართულებში, სკოლის ეზოს ირგვლივ რომ ბუმბერაზ დარაჯებივით დგანან.

იქაური მცხოვრებლები ბავშვების სიცილეჭით გამოწვეულ ხმაურს სიხარულით ხვდებიან, რადგან ყოველი ოჯახიდან ორი თუ არა, ერთი ბავშვი მაინც იქნება მოწაფედ იმ სკოლაში.

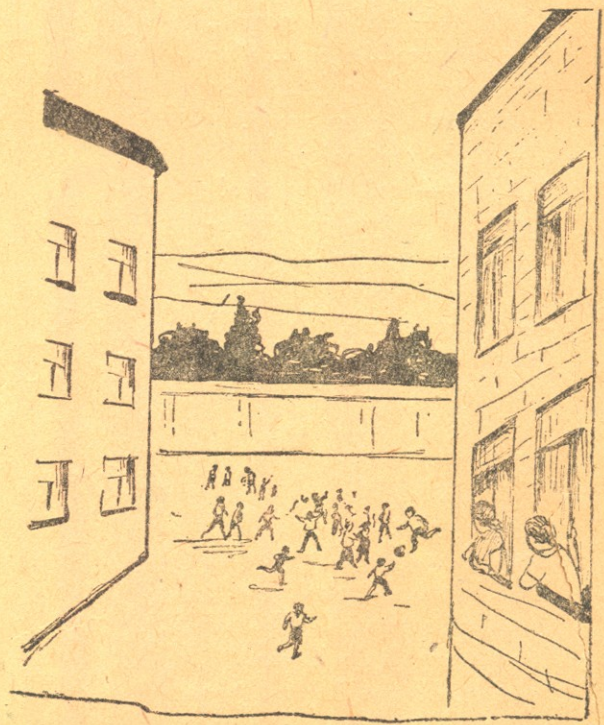
დედაკაცები დილაობით ფანჯრებიდან გამოყოფენ თავებს და დიდ კმაყოფილებას გრძნობენ, როცა თავიანთ შვილებს უცქერიან.

ტფილისში თითქმის ყოველთვის მშვენიერი მზიანი დილა თენდება...

ერთი ჩვეულებრივი მშვენიერი დილაც გათენდა.

ახლადამოსული მზის სხივები ზედა სართულების ღია ფანჯრებში შეჭრილიყო და ჯერ კიდევ გაუსწორებელ ლოკინებს ნაზად ეფრქვეოდა. ამ დროს მესამე სართულში მკერვალიძის ბინიდან ფანჯარას გადმოჰყრდნობოდა ფერხორციტ საკმაოდ სავსე დედაკაცი.

ეს ქალი/ორი შვილის დედაა, უმცროსი პატარაა, ჯერ სკოლაში არ დაიარება და ისევ

ლოგინშია, უფროსი კი სკოლის ეზოში არის და სხვა ბავშვებთან ერთად თამაშობს.

დედა თავის ონავარ ყმაწვილს ზემოდან უცქეროდა და თანაც მეზობელ ქალთან გაემართა საუბარი:

— შეხე, შეხე ჩემ ჭიკოს, როგორ დანავარდობს!—დედა აღტაცებული უცქეროდა შვილს და კისერს უცნაურად იგრძელებდა ფანჯრიდან.

— ჭიკო ცელქი ბიჭია, მაგრამ თავისი ცელქობით კიდევ უფრო გაყვარებს თავს, — უპასუხა მეზობელმა დედაკაცმა.

— აი მაგას კი ენაცვალოს დედა!

„აქეთ... აი... აი, აქეთ!“

ყვიროდა ჭიკო.

ის ხელებს მაღლა წევდა, სივრცეში ასავსავებდა. ბურთს თვალს არ აშორებდა, რომ ყველასთვის მოესწრო და ხელი წაეტანებია.

ისინი თამაშში იყვნენ გართული.

მაშინ შუა გაზაფხული იყო.

ზაფხულის ცხელ დღეებამდის რამდენიმე თვე იყო დარჩენილი...

ჭიკოს სკოლაში მოწაფეთა მშობლების თათბირი მოიწვიეს. თათბირზე პიონერების ბანაკად გაგზავნის შესახებ იდგა საკითხი.

მშობლებში დიდი სიხარული გამოიწვია ამ ამბავმა. თათბირს ჭიკო მკერვალიძის დედაც ესწრებოდა.

ჭიკო ავადმყოფი კი არაა, მაგრამ დასვენება მაინც მოუხდება...

იმ დროს, როცა ტფილისის ქუჩებში, დიდი და სწრაფი მოძრაობის გამო, კორიანტელი დგება და ქალაქის თავს ბული ღრუბელივით ევლებს, ქვიშხეთს ბორჯომის ხეობიდან მტკვარი მოუთამაშებს, რომელსაც გრილი სიო უხვად მოაქვს.

ამიტომ მოწაფეები მოუთმენლად ელიან სასწავლო წლის დასასრულს.

მათ ქვიშხეთში წასვლა უხარიათ...

II

ავვისტოა...

ჭიკოს სასწავლებლის ეზოში სრული სიწყნარეა, მის ნაპირებზე ბალახები წამოიზარდა.

დადუმებულ ვეებერთელა შენობის სიცილიერეში მხოლოდ დარაჯის ფეხის ხმა ისმოდა. კუხმას ეხამუშებოდა, რომ ყოველ ზაფხულში იგი თითქოს ისე მიძიმდებოდა, რომ იატაკსაც კი უჭირდა მისი ზიდვა. კუხმას შეუძინევლად უნდოდა სკოლის დერეფანში გა-

ლა, ფეხებს შეშინებულივით ქურდულად ადგამდა, მაგრამ იატაკი მაინც ნერვების ამოღებულად ჭრიალებდა.

ზაფხულის კრიალა დილაა.

სკოლას რამდენიმე მუშა ესტუმრა.

მათ ლურჯი წინსაფარები ჰქონდათ.

ისინი უვლიდენ გარშემო ამ დიდ და ლამაზ შენობას, ხანდახან შეჩერდებოდნენ და კედელს მეტი ყურადღებით უცქეროდნენ.

— მკვიდრად აგებული შენობაა, მაგრამ...

— არის და კიდევ დიდხანს იქნება, — ჩაულაპარაკეს მუშებმა ერთმანეთს და მერე სხვა ადგილისკენ წავიდნენ.

მუშებმა სკოლა გულდასმით დაათვალიერეს, მერე ქუჩაში გამოვიდნენ და გრძელტარიან ჩაქუჩებს ხელში ატრიალებდნენ ისინი ტრამვაის, ავტომობილებისა და მოტოციკლეტების ხმაურში ფიქრებით დამძიმებულნი მიდიოდნენ და თავისთვის ცალცალკე რაღაცას ანგარიშობდნენ.

— არა უშავს, ავილოთ...

— მა რა უნდა ვქნათ. ჩვენი ხელობა ეგ არის, უნდა ავილოთ, — ასე დაეთანხმნენ ისინი ერთმანეთს, როცა სკოლიდან კარგა შორი მანძილი გაიარეს.

რამდენიმე დღე რომ გავიდა, ჭიკოს სასწავლებლის ფართო დერეფანში კიბეებისაგან გაკეთებული ხარაჩოები იყო გამართული...

ხარაჩოებზე იდგენ მუშები, ხელში დიდი ფუნჯები ეჭირათ. ისინი ლებადდენ კედლებს, ლებადდენ ქერს, ასე მოჰყვებოდნენ ერთი ნაპირიდან, და უკან მაღალი კრიალა კედლები სარკესავით რჩებოდა.

ერთმა მუშამ გულისტკივილით დაიწყო საუბარი:

— მოწაფეები რომ მოუსვენარი და ცელქები არ იყონ, მაშინ განა ამ კედლებს შეთეთრება დასჭირდებოდა? ეს მშვენიერი კედლები ძალად არის გაფუჭებული.

— ეჰ, ჩემო სიკო, შენც ამბობ, რალა, ახალ ამბავს. ისინი ამ ცელქობაში იძენენ ცოდნას და იმავე ცელქობით ამზადდენ ჩვენს ლუკმას, — უდარდელად უპასუხა მეორე მუშამ.

— იცი, რა გითხრა, შენ დარდიმანდი კაცი ხარ და დარდიმანდობას საქმეზე ლაპარაკის დროსაც არ იშლი. ჩვენ ლუკმად ისიც საკმაოა, რომელი შენობების კედლებიც დრომ გაბზარა და სიძაბუნე მოხუც კაცივით შეჰპარვია, — სიკომ კიდევ თავისი გულწრფელობა გამოამჟღავნა.

სიკოს ბოლოს ის დარდიმანდი მუშაც დაეთანხმა.

კედლები რომ გაშრა, მერე იატაკს გამოკყვენი მღებავები, იატაკის ღებვა დაიწყეს, და ისიც წითლად აკრიალდა, როცა გაშრა, ადამიანის სახეს სარკესავით იჭერდა...

სკოლაში ყველაფერი გაახლეს. მერხები ისევ თავიანთ ადგილზე ჩაამწკრივეს.

ენკენისთვე მოახლოვდა, და სკოლაც მოწაფეების მოლოდინშია.

III.

ჭიკომ ზაფხული ქვიშხეთში გაატარა. მან ქვიშხეთში ბევრი ისეთი რამ ნახა, რაც ტფილისში არასოდეს არ ენახა. იქ სუფთა ჰაერი იყო, და მისი სხეული თამაშითა და ვარჯიშით უფრო ჯანიერად ვითარდებოდა, ვიდრე ტფილისში. ჭიკოს სახის ყოველი კუნთი სიხარულის გამომხატველი იყო. მისი სახე უსიტყვოდაც კი მეტყველებდა დიდ კმაყოფილებას. ჭიკო მკერვალიძემ ბანაკში რამდენიმე კვირა დაჰყო.

ის ბანაკის წესების საუკეთესო დამცველად ითვლებოდა, თუმცა თავისი ცელქობა და დაუდგრომელობა მაინც არ მოიშალა.

ქვიშხეთში მათი საბანაკო თეთრი კარავები რომ გაიმართა, ბავშვებს, და მათ შორის ჭიკოსაც, არ ეგონათ, თუ იქ ყოფნით გაძლებდნენ.

მაგრამ კვირეები რომ გავიდა და კვირეებს თვეც მიჰყვა, მაშინ ჭიკომ ყველაზე უწინ დაიძახა:

— ბიჭებო, იცით, რა უნდა ვთქვა? უჰ, როგორ მინდა სკოლაში დაბრუნება... აჰა, კიდევ რამდენიმე დღე დარჩა, მათი თითებზეც ჩამოთვლა კი შეიძლება...

— ჭიკო, რად მოგწყინდა ასე ჩქარა? ის დაფიქრდა. ბოლოს ორქოფულად წამოიძახა:

— არა... აარ... ჰო, მომწყინდა. ახლა სწავლა მინდა. აი. სკოლაში ყველანი რუმცხელები გროვდებით... ყველანი ვინც კი შარშან წიკავით ერთად. იქ ჩვენ პირველად ხელის ჩამორთმევით მივეგებებით ერთმანეთს, მერე... მერე ამბებს მოვყვებით.

— ჭიკო, ნუ გვატყუებ, შენ არ მოგწყენია.
— არა, არა, ძმაო, მომწყინდა, ნუ ჩამციბიხართ.

ბანაკობა დასრულდა.

ბავშვებს მშობლებისკენ მიუხარიათ. მშობლები კი ბანაკობის უკანასკნელ დღეებს თითებზე ჩქარ-ჩქარა ითვლიდნენ. მათ იცოდნენ, რომ ბანაკში ბავშვებს კარგად უვლიდნენ, მაგრამ მშობლიურა სიყვარული ამოძრავებდათ.

ჭიკო ბანაკობიდან გასუქებული დაბრუნდა. პიონერები ქვიშხეთიდან ტფილისამდის განუწყვეტელი სიმღერით მოდიოდნენ, მთელი საზაფხულო ვაგონი ეკავათ და უკრავდნენ სხვადასხვა საკრავზე. მიმზიდველი იყო მათი მუსიკა და სიმღერა. მატარებელი როგორც კი სადგურებთან გაჩერდებოდა, მგზავრები მაშინვე ჩამოხტებოდნენ და პიონერებით სავსე ვაგონთან მოგროვდებოდნენ. ისინი უცქეროდნენ მათ ყოყინად გადაქცეულ სიმღერას, მუსიკას და აღარც კი უნდოდათ მატარებლის წასვლა. მაგრამ ორთქლმავალმა თავის დროზე იცის ხოლმე შეკვივლება, თითქოს იმასაც ტფილისისკენ მიუხარია.

ჭიკომ ცოტახანს დაჰყო შინ.

სექტემბრის რამდენიმე დღე გავიდა.

სკოლის ეზოში მოწაფეები ირევიან.

მათ მაისის ბოლოს, როცა სწავლა მთავრდებოდა, მკრთალი სახეები ჰქონდათ, ახლა კი თურამაული ვაშლივით ასწითლებიანთ ლოყები.

დასუქებულან, ჩაბუტკუნებულნი არიან. სკოლის ეზო ისევ ძველებურად აივსო მოწაფეებით, ჯერ მათი ხმადაბალი ლაპარაკის გამო ზუზუნის ისმოდა, შემდეგ ზუზუნის ისევ ძველებურ ყიჟინად გადაიქცა.

— ჭიკო, როგორ გასუქებულხარ. როგორ გაწითლებულხარ, სად იყავი ამ ზაფხულში?

— ქვიშხეთში...

— ქვიშხეთში კარგია?

— უჰ, ძალიან მომეწონა. ქვიშხეთის იქით მაღალი მთები იწყება. მთები ღრუბლებივით გრუზა ტყეებით არის დაფარული. იმ მთებიდან მოულოდნელად იბადება მტკვარი... მტკვარი ტფილისს რომ ორ ნაწილად ყოფს, თურმე, აუუ, შორიდან, არსიანის მთებიდან

მოდის და მერე უცებ გაწვება დინჯად, ქვიშხეთიდან რომ თვალუწვდენი ქართლის ველები იწყება... უჰ, რომელი ერთი გითხრათ, მტკვარს კიდევ ტივების ქარავანი მოაქვს ტფილისისკენ. ტივებზე სხედან გლეხები, თუ ცუდი ამინდი იქნება, მაშინ იქ ცეცხლსაც ანთებენ და ასე მოჭრიან ტფილისისკენ.

ჭიკო გატაცებით ლაპარაკობდა, და ამხანაგებიც ინტერესით უსმენდენ.

მოწაფეებს კიდევ არ ჰქონდათ თავიანთი ამბები ერთმანეთისთვის გაზიარებული, რომ სკოლის კარები გააღეს.

ღია კარებს მოწაფეები აზვირთებულ ტალღებივით მიესიენ. ისინი შეიჭრენ სკოლაში და ეუცხოვათ გაკრიალებული კედლები, ჭერი და იატაკი.

ყველანი თავთავიანთ კლასებს ეძებენ.

ჭიკოც მიჰყვება ოთახებს და თანაც იძახის:

— პირველი კლასი, მეორე კლასი, მესამე კლასი... აი, მივაგენი უკვე, აი ჩემი კლასი.

— მე მეგონა, მარტო ჩვენ ვიყავით გაჯანსაღებული, მაგრამ ჩვენი სკოლაც გაუახალგაზრდევებით, — ამბობდა ერთი მოზრდილი პიონერი სიცილით.

სკოლის დირექტორს მოხდენილი სათვალთვლო პუნქტი ამოერჩია და მისი გამჭრიახი თვალები მთელ დერეფანს სწვდებოდა.

ლავრ. ჭიჭინაძე.

გმირი ბავშვი*).

V

გამბედაობაც ასეთი უნდა, როგორიც პავლეს ჰქონია გული; იგი მიზნისთვის სიკვდილს უცქერდა, მისი სიცოცხლე იყო დახშული. ის ვერ მოდრიკა ბაბუას რისხვამ, ამბავი სოფლის საბჭოს აცნობა, ასე მოაწყო მოხუცის მიერ კულაკანოვის ცხენის დათმობა. კულაკანოვმა დამალა პური, მტერი შტარკოვი იარაღს მარხდა, გაიგო პავლემ, სოფლის წურბელებს თემსაბჭოს ხალხი თავზე დაადგა. შურით ანთო კულაკანოვი, თვით უსულგულო ბაბუაც წუხდა, დანილა პავლიკს მგლურად უცქერდა და ღვთის მორწმუნე ბებიაც დუმდა.

არცინ გაბედოს პურის შენახვა და სახელმწიფოს ცხენის დამალვა, პავლეს თვალები მისწვდება ქურდს და ხვალვე ამბავი საბჭოში წავა.

ზოგს ის არ უყვარს, ბევრის გულში კი იგი მრავალჯერ სიხარულს გაშლის. მინდვრად გლეხები ლაპარაკობენ:

„არ ვართ მნახველი ასეთი ბავშვის“.

ბევრს სიყვარული დაუმსახურა, თითო-ოროლა მგლის თვალთ უცქერს მოიცლის პავლე, თუ კი დასცალდა, მათაც გაარტყამს სახეში ქუსლებს.

VI

როცა სალამოს სიბნელე მოდის და მყუდროება გაწვება სოფლად, კულაკანოვის და დანიელას წვეულება აქვს ბაბუას ქოხმასხს. გარეთ ღამეა შავი, უმთვარო,

*) დასაწ. იხ. უფრ. „პიონერი“ № 7—8.

ბნელი, მშრომელთა მტერის გულივით;
ქონში მსჯელობა დიდხანს გრძელდება,
შემდეგ გაწვევა ისევ დუმილი.
„ხვალვე გავლესავთ, დანილა, დანას“ —
ხმაჩახლქილად თქვა ბერმა დათვმა.
ასე დასრულდა ამ ღამის კრება,
და დროს უცდიან მსეცეები ახლა.

VII

იდგა ზაფხული. სოფელში ბიჭებს
მდინარის პირას ჰქონდა ყიჟინა,
პავლეს ანკესი არ უვარგოდა,
მოლღღლ პატარას ჩრდილში ეძინა.
მოვიდა ვიღაც მძინარე ბავშვთან,
დაადო პირზე სველი ტალახი,
გამოიღვიძა, იქ არვინ იყო
იმისი ტოლი და ამხანავი.
დანილა იდგა და ხარხარებდა.
„მხეცი“ — მოისმა პავლიკის ხმები,
მივარდა, მძლავრად სტაცა ხელი და
მდინარისაკენ მიქონდა მხრებით.
გამწარდა ბავშვი, უკბინა ხელზე,
„მიშველეთ, მახრჩობს!“ — ყვიროდა იგი,
დარჩა პავლიკი სახელდახელოდ,
მინდვრად გამვლელი სოფლელი ბიჭი.
კრემლი შეაშრა პატარას თვალებს,
მტერს საპასუხო ესროლა სიტყვა:
— მე პიონერი მაინც დავრჩები,
მამის წინაშეც მრავალჯერ მიბოქვამს.

VIII

გული იბრუნა ნატაშამ შვილზე,
თუმც ახლაც ეტყვის ხშირად საყვედურს:
„შვილო, დაგვლუპე მთელი ოჯახი,
ეს რა მოესწრო ტროფიმ უბედურს“.
დღემდის კი ასე ამბობდა დედა:
— მან დამანგრია ოჯახის ჭერი;
იგი არასდროს არ ყოფილა და
ალარც იქნება ჩემი დამჯერი.
მაინც დედა ვარ, როგორ დავტოვო
საკუთრივ ჩემი აღზრდილი შვილი.
წავა ბავშვი და დაიკარგება,
დამელუპება, მათხოვრად ივლის“.
ლამე, როდესაც მინდვრიდან მოვა,
მივა, ნახავს და გულს მოიჯერებს;
შემდეგ ოჯახის საქმეს ხელს ჰკიდებს
თივას დაუყრის ბოსელში ცხენებს.
ამ საღმოს კი როდესაც პავლე
სახლში დაბრუნდა თვალკრემლიანად,
პატარა ფედო უძახდა დედას,
დედამ კი ისევ დაივვიანა.

ქობი დადუმდა. იყო სიმშვიდე,
მოლღღლ პატარებს ტკბილად ეძინათ.
პავლეს სიზმარში ესახებოდა
ხვალინდელი დღე და უფრო დილა.
რიჟრაჟის შემდეგ იგი ტყეშია
და მასთან არის პატარა ფედკა,
ცივი სიო ქრის, ტყე მიშველია,
მას ღრუბლიანი დაყურებს ზეცა.
შემოდგომის დროს მოუტანია
ტყეში ტყის ხილი, რამდენიც გინდა,
არღვევს სიჩუმეს, ხიდან ხის ტოტზე
ზამთრის ფრინველი თუ გადაფრინდა.

აი დილაც გათენდა,
გაქრა ტკბილი სიზმარი,
ხილისათვის ტყისაკენ იჩქარიან ბავშვები: —
„დედა, არ შეგეშინდეს, ადრე დაგიბრუნდებით,
ტყეში მზის ჩასვლის შემდეგ
ჩვენ აღარც კი დავრჩებით“.

— გენაცვალოთ დედაი, ჩემო ბიჭუნებო,
მოდით, გულში ჩაგიკრათ
მშობელ დედის ალერსით,
მზის ჩასვლამდის დაბრუნდით,
თორემ გზას ვერ გაირკვევთ,
ხიფათს გადაეყრებით ამ უმთვარო ღამეში.
— დაარიგე, აკოცე, შემდეგ გულშიც ჩაიკარ.
ეხ! ვინ იცის, ეგება აწი ველარ იხილო
და სიკვდილის წუთებში შენ გახსენოს დედიკო,
შენ კი ახლოს არ იყო და ველარ დაიტირო.
ვერ იტირო პატარა
კომუნარი დედიკომ,
ვერ იხილო, გამორდეს
მას მცინარე სიცოცხლე.
სადღაც სისხლი დაღვაროს
საყვარელმა ბიჭიკომ.

გაცოცხლებულა ტყე და ხეობა,
პავლეს ტყის ხილი დაუკრეფია;
ფედკას შეუკრავს შოლტები ბლომად,
ისევ სოფლისკენ მიეჩქარებათ;
მათი ხმაური აღვიძებს შარას,
ფედოს შორს ველი გაურბენია.
ამ დროს გზად ორმა ჩამოუარათ.
შემდეგ მობრუნდა შავნაბდიანი
და ბავშვებს მისდევს იგი კვალდაკვალ.
წამოეწია მოხუცი კაცი,
უთხრა: „გაბედე, შორს ნულარ, წახვალ“
აჩქარდა კაცი შავნაბდიანი
და დადგა ჩრდილად პავლიკის თვალწინ.
მობრუნდა ბავშვი, იყვირა „ძმაო“.

მახვილი ჩასცეს მუცელში ბასრი.
და მაინც ისე ყვიროდა იგი
— ძამიკო, ჩქარა გაექეც მხეცებს,
ფედია, ჩქარა! ირბინე, ბიჭო!
შიშველი დანით ბაბუა გეძებს!“
შემდეგ ძახილი უეცრად მიწყდა,
იცნო დანილა პირსისხლიანი.
იბრძოდა ხელით უიარაღო,
გადმოსდიოდა სისხლი თქრიალით.
მოჰკიდა ხელი სისხლიან დანას,
მუშტი ჩაარტყა ჯალათს სახეში,
მტერმა იხმარა ისევ მახვილი
და მიაყენა ჭრილობა ხელში.
დაეცა პირქვე უხმოდ პატარა,
სისხლმა და ცრემლმა გაჟონა მიწა.
„მშვიდობით, დედა, რაზმო და სკოლა!“
ანის თქმის შემდეგ სულისთქმაც მიწყდა.
მოვიდა მკვლელი და ბავშვის გვამზე
დათვის ფეხები დაადგა მძლავრად,
მოშორებით კი ყვიროდა ვიღაც:
„დანილა, აქეთ წამოდი ჩქარა!“
თითქოს ის ხმები შვებას აძლევდა,
ცივი ღიმილით გაიქცა ტყისკენ...
ტიროდა ბავშვი, ეჭირა მოხუცს
და უთხრა სწრაფად: „ეს ლეკვიც იხსენ“.
„უხ“ — გაისმა, და პატარას ტანის
მკერდი შეღება მჩქეფარე სისხლმა,
შემდეგ მახვილმა კიდევ იელვა,
თმაქერა ბიჭი დაეცა მიწას.

— სადა ხარ, ჩემო დედიკო,
ანდა ძამიკო პავლე,
რომ დამიტირო ფედიკო,
სისხლი მოსწმინდო თვალებს.
შენც მოგკლა მხეცმა ბაბუამ,
გაუხარია დანილას,
აქ ხომ დედიკო არ მოვა,
ვერ დაგვიტირებს ხვალ დილას.

IX

მიწყდა სულისთქმა პატარა ფედოს,
ცივი სხეული დაცურავს სისხლში,
მოშორებით კი პავლიკა ეგდო
მკერდგადადორული, ბუჩქნარის ძირში.
ეგმბორება სიო კომუნარს,
სისხლით შეღებულ ქერა თმას უშლის
და მის სახეზე ამოიკითხავ,
რაც სიკვდილის დროს გპირს ჩაჰყვა გულში.
მტერს ეშინია ცივი სახისაც,
გადააფარეს პავლეს ტომარი,
გამოუცვალეს ცივ გვამებს მიწაც,
წაიღეს, სადაც არის ბუჩქნარი.
დედის ტირილმა შეძრა სოფელი
და მიაშურა ბაბუას ბინას,
ქოხიდან მოდის მოხუცი ქალი:
„აქ არ არიან, ღამე არ სძინავთ...
იქით ნუ წახვალთ“... — იბნევა იგი.
„ჭალისკენ, ხალხო, ჭალისკენ იქნებ“
გამხმარი ხელი კანკალებს ისე,
რომ ტყუილისთვის ძალას ვერ იკრებს.

(დასასრული იქნება).

მ. ებრალიძე.

ა ი შ ე*)

5.

თინამ სახელი მთელს სოფელში გაითქვა.
ყველა მის ქება-დიდებაში იყო, ყველგან მას
ახსენებდნენ, ყველას მის მიერ მორჩენილი ემი-
ნეს გარდაქმნა ეკერა ენაზე. თინაზე არანაკლებ
იხსენიებდნენ ჭკვიანსა და კეთილ აიშესაც. აი-
შე მართლაც ღირსი იყო ქებისა და პატივის-
ცემის. ის მუდამ ცდილობდა დახმარება გაეწია
თავისი ამხანაგებისათვის. გაიგებდა თუ არა
ვისმეს ავადმყოფობას, დედასთან გამოიქცეო-
და, წაიყვანდა და ავადმყოფს ანახვებდა. თინა
ყველას დარიგებას აძლევდა და თუ ავადმო-
ფობა ისეთი იყო, რომ საჭირო იყო ექიმის გა-
მოდახება, ამასაც თვითონ კისრულობდა.

რამდენადაც ძლიერ სძულდა ემინეს წინათ
თინა და აიშე, ახლა იმდენად ძლიერად შეუ-

ყარდა ისინი. თუ წინათ ნაილეს უშლიდა აი-
შესთან სიარულს და ამხანაგობას, ახლა დეი-
თონ მუდამ თინასთან იყო, ან თავის სახლში
მოყავდა და საუკეთესოდ უმასპინძლდებოდა.
მართალია, ემინე, როგორც სხვა ქალები, მა-
მაკაცებს არ ეჩვენებოდა, გარდა თავისი ნათე-
სავებისა, მაგრამ მან თავისი ოჯახში ჯემალიც
მიიღო და, როგორც ძმასთან, პირზე მოიხადა.

ემინეს გარდაქმნამ სავსებით გამოაცალა ნია-
დავი ექიმბაშებსა და მკითხავეებს. რომლებიც
ემინეს მუდამ კარგ ძალად თვლიდნენ ხალხის
მოტყუების საქმეში. ისინი შეეცადნენ მის გად-
მობირებას, მაგრამ ამ დროს ემინე უკვე სულ
სხვა წარმოდგენის აღმოჩნდა.

— დამეკარგეთ აქედან! ამდენ ხანს რომ
მატყუეთ, ისიც გეყოფათ. მეორეხელ არ დაგი-
ნახოთ ჩემთან მოსული, თორემ მთავრობასთან

დაგასმენთ და, როგორც მატყუარებს, აქედან გადავასახლებინებთ: ეუბნებოდა ემინე მათ და კინწის კვრით ავდებდა. გაჯაფრებული მკითხავენი მუქარით გაეცლებოდნენ და აზინებდნენ საშინელი უბედურობით, რომელსაც ვითომ ალაჰი (ღმერთი) მოუფლენდა გაგიაურებულ (ურწმუნო) ემინეს.

როგორც ჯემალი, ისე თინაც არ ანელებდა მუშაობას სოფლის კულტურულად აღორძინების საქმეში. ჯემალის დახმარებით თინამ თემში არსებული კომუჯრედი საფეხებით გადაქმნა. ნაცადი ბოლშევიკის მეთაურობით უჯრედმა გაცილებით უკეთ დააყენა საქმე სხვა თემებთან შედარებით. იწვეოდა სისტემატიურად ღია კრებები ღარიბ და საშუალო გლეხებთან ერთად, მუშავდებოდა სხვადასხვა საჭირობო საკითხები, ეწყობოდა თათბირები და ამით გლეხობაში შედიოდა კომუნისტური შეგნება და განვითარება. სამი-ოთხი თვის განმავლობაში ათიოდე ღარიბი გლეხი დაამტკიცა უჯრედმა კომპარტიის კანდიდატად, ოცამდის ახალი განცხადებაც იყო შემოტანილი. ქალებმაც იწყეს სიარული უჯრედის კრებებზე და მორცხვად, მაგრამ მაინც, ღებულობდნენ მონაწილეობას სხვადასხვა საკითხის გადაწყვეტაში. კომკავშირის უჯრედი იმდენად გაძლიერდა თემში, რომ ამ სოფლის კომკავშირლებს საკუთარი უჯრედის ჩამოყალიბების ნებაც მისცეს, და მართლაც სანიმუშო უჯრედი ჩამოყალიბდა. კომუჯრედისა და კომკავშირის უჯრედის მუშაობა იმდენად გაძლიერდა და გაფართოვდა, რომ თითოეული გლეხის თვალში ის ავალსაჩინო გახდა. წინათ თუ გლეხი თავისი გაჭირვების მონაწილედ არავის თვლიდა, თუ მას იმედი არსაიდან არ ჰქონდა, ახლა თავის გაჭირვებას თუ დალხინებდას ის უჯრედის კრებაზე ამბობდა, თავის ამხანაგებს აცნობებდა და სათანადო დახმარებასაც ღებულობდა.

ამის მაგალითი ბევრი მოხდა სოფელში. ერთ გლეხს, რომელსაც ცეცხლმა სახლკარი გაუწვინადგურა, კომუჯრედისა და კომკავშირის მეთაურობით საერთო დახმარებით მალე უკეთესი სახლი აუგეს. ასეთივე საერთო დახმარებით დამუშავდა ობლების მიწა და მოსავალი მიეცა მცირეწლოვან ბავშვებს, რომლებიც სხვა დროს სამათხოვროდ უნდა გადაცენილიყვნენ. გლეხები, რომლებიც ამდენხანს თავის თავსაც ვერ იცნობდნენ, ქვეყანას გაეცნენ, თავიანთი ინტერესები შეიგნეს, მტერ-მოყვარე გაარჩიეს, ავსა და კარგს მიხვდნენ.

ამ დროს ჩვენში კოლმეურნეობის დაარსებაზე ჯერ ლაპარაკი არ იყო და მისი ფორმა და შინაარსი არავინ იცოდა, მაგრამ ერთხელ კომუჯრედის ღია კრებაზე, სადაც ჯემალი მოხსენებას აკეთებდა თამბაქოს თესვისა და გადარგვის შესახებ, მოხსენების შემდეგ ერთმა გლეხმა თქვა:

— ამხანაგებო! ჯემალის დარიგება მისაღებია და სასარგებლო. ყველამ, რომ მისი დარიგების თანახმად მოვუაროთ თამბაქოს, ყველა ისე დაკვირვებულად რომ მოვექცეთ, როგორც ჯემალი ამბობდა, მაგას არაფერი არ აჯობებს, მაგრამ ჩვენ უსწავლელი ხალხი ვართ, ზოგი ვერ დავიმახსოვრებთ მაგის სიტყვებს, ზოგი ვერ გაიგებს და ზოგიც არ ასარულებს. მოდი ერთი ვქნათ ჩვენ. ავარჩევინოთ ჯემალს სათუთუნე მიწა, მისი ხელმძღვანელობითა და მითითებით დავამუშაოთ ნიადაგი, დავთესოთ, გადავრგათ, შევტეხოთ, დავამზადოთ და გავყიდოთ კიდევაც. არც ცალცალკე მუშაობა მოგვიწევს, არც დამზადება და არც ზურგით თრევა გასაყიდად.

გლეხის აზრი ბევრს არ მოეწონა.

— რას ამბობ, შენ გინდა მე ვიმუშაო და შენ წაილო?! — დაიძახა ერთმა. იმას მეორე აჰყვა და ბოლოს ხუთიოდე მოწინააღმდეგე გა-

მოხდა. კამათი გამწვავდა. პირველ გლეს მობრეებიც ბლომად გამოუჩნდა და საკითხი საბოლოო პასუხისათვის ისევ ჯემალს დაუბრუნდა.

— შეერთებულ შრომას არაფერი სჯობია, ამხანაგებო, — დაიწყო ჯემალმა. — მუშათა კლასი სწორედ იმით იმარჯვებს, რომ შეერთებული ძალით იბრძვის. ჩვენ, გლენებმაც, უნდა ვისწავლოთ მუშებისაგან. სულეიმანი ჩვენზე ჭკვიანი გამოდგა. მისი წინადადება მისაღებია. როგორც მან თქვა, ერთად ნიადაგსაც კარგად დავამუშავებთ, უკეთ მოვუვლით. შენახვითაც კარგად შევიხახავთ და გაყიდვის ორგანიზაციასაც უფრო მოვაწყობთ. ჩემი აზრით, სულეიმანის წინადადება მისაღებია, — დაამთავრა სიტყვა ჯემალმა.

სულეიმანის მომხრეებმა ტაში დაკრეს. მოწინააღმდეგეებმა ჩოჩქოლი დაიწყეს. ამრიგად ამ დღეს გადაწყდა თამბაქოს ერთად დათესვისა და მოვლის საქმე. მეორე დღიდან შეუდგნენ მუშაობას. ის პირები, რომლებიც კრებაზე წინააღმდეგი იყვნენ ასეთი მუშაობის, ერთხანს განზე იდგნენ, მაგრამ გაიგონეს თუ არა ერთად მომუშავე მეზობლების აჭარული სიმღერა, ველარ მოითმინეს და მათთან მივიდნენ.

— რახან უმრავლესობას ასე სურს, ჩვენც თქვენთან ვართ, — თქვეს მათ და მომუშავეებს შეიუერთდნენ.

ეს პირველი ლახვარი იყო, რომელიც მოხვდა ადგილობრივ ბობოლა ელემენტებს.

მართალია, სოფელი ბევრი რამით გამოიცვალა, ბევრი ახალი რამ შეისწავლა და შეიგნო, მაგრამ გოგონების სკოლაში გავზავნა არ მოხერხდა. მიუხედავად იმისა, რომ პატარა გოგონები სიხარულით ისწრაფოდნენ სკოლისაკენ, მშობლები მაინც უარზე იდგნენ, ქალის სწავლა მაინც არ მიაჩნდა საჭაროდ უმრავლესობას. ხოლო თუ ვინმე თითო ორ-ორა გამოიჩნდებოდა ამის მომხრე, ისინიც იმათ რიგებიდან, რომლებსაც გოგონები არ ჰყავდათ.

ერთ დღეს აიშე თავის ამხანაგებთან ერთად თამაშობდა. სათამაშოები წინა დღით ამოეტანა ჯემალს ბათომიდან და ამიტომ აიშეს დიდი შრომა სჭირდებოდა, რომ სათამაშოების გამოყენება ბავშვებისათვის აეხსნა. სათამაშოები სხვადასხვაგვარ დაჭრილ ხის ნაჭრებიდან შედგებოდა. მათი სხვადასხვაგვარად შეერთებით სხვადასხვა მანქანებს, იარაღებს, მცენარეებს, ცხოველებს გამოხატავდნენ. მეორე წყება ნაჭრებისა ასოების მსგავსად აეწყობოდა და

ასეთ აწყობილ ასოებისაგან სიტყვები კეთებოდა ხოლმე. ვინაიდან ამ ასოების კითხვა გოგონებს არ შეეძლოთ, აიშეს უხლებოდა სათითაოდ ყველასათვის ამ ასოების გაცნობა. გოგონები ხალისით მოეკიდნენ ამ სათამაშოებს და ამავე დროს ანბანსაც სწავლობდნენ. კარგა ხანს ითამაშეს ბავშვებმა ამ სათამაშოებით და მერე მეორენაირ სათამაშოზე გადავიდნენ. ეს იყო დახატული ცხოველების, მცენარეების იარაღების, მანქანების და სხვა საგნების გამოცნობა და მისი დანიშნულების ახსნა.

— ეს ტრაქტორია, — ხსნიდა ერთი. — ამით მიწას ხნავენ.

— ეს ავტომობილია, ამით დადიან, — ამბობდა მეორე.

— რას მიყავს ორთქლმავალი? — იკითხა ერთმა გოგონამ მოულოდნელად და აიშეს შეხედა.

აიშე ჩაფიქრდა. მან იცოდა, რომ ორთქლმავალს მატარებელი მიყავდა, მაგრამ თვით ორთქლმავალი რას მიყავდა, ეს კი არ იცოდა.

— არ ვიცი, — მოკლედ უპასუხა ამხანაგებს, მაგრამ, თითქოს რაღაც მოაგონდაო, დაუმატა.

— წავიდეთ, მასწავლებელს ვკითხოთ, აგვიხსნის. — და სკოლისაკენ გაიხედა, სადაც ამ დროს ბავშვები თამაშობდნენ და მასწავლებელი წიგნით ხელში გარეთ ხის მორზე ჩამომჯდარიყო.

— ძია, გვითხარი, რას მიყავს მატარებელი? — შეეკითხა აიშე მასწავლებელს, რომელსაც აიშე კარგად იცნობდა.

— ორთქლმავალს, — მოკლედ მიუგო კოტემ.

— ორთქლმავალი?

კოტე მიხვდა, რის გაგება აინტერესებდა აიშეს, და აუხსნა:

— ორთქლმავალი ორთქლის საშუალებით მიდის, — ეუბნებოდა ის. — როდესაც ქვაბში მდგარ წყალს ცეცხლს შეუკეთებენ, წყალი იწყებს აორთქლებას და ბოლოს მივიღებთ ბევრ ორთქლს, რომელსაც შეუძლია დაძრას ადგილიდან ესა თუ ის საგანი. ამრიგად ორთქლის გამოყენება სხვადასხვა დარგშიაც ხდება ხოლმე. ჯერ თქვენ კარგად ვერ გაიგებთ მთელ შინაარსს ორთქლის გამოყენებისას, მაგრამ როდესაც სასწავლებელში შეხვალთ, მაშინ არამც თუ გაიგებთ, რის გაკეთება შეუძლია ორთქლს, არამედ გამოიყენებთ კიდევაც მას.

ბავშვები სულგანაბული უსმენდენ მასწავლებელს და როდესაც კოტემ ლაპარაკი გაათავა, ერთმანეთს გადახედეს.

— გზადღობთ, ძია, — უთხრა აიშემ და წამოვიდა თავისი ამხანაგების თანხლებით. მასწავლებელმა ზარი დარეკა, და მოწაფეები სკოლაში შეცვივდნენ.

— რა კარგი კაცი ყოფილა, — ჩაილაპარაკა ერთმა გოგონამ, როდესაც კარგა მოსცილდნენ სკოლას.

— მაგისტანა კაცთან როგორ ვერ ვისწავლი. — დაუმატა მეორემ.

— გინდათ, შევიდეთ სკოლაში და დავიწყოთ სწავლა! — წამოიძახა აიშემ.

გოგონები შეკრთნენ.

— როგორ იქნება! — წამოიძახა რამდენიმე ხმამ.

— ნენეი რომ გამიგებს, ცემით მომკლავს, — თქვა ერთმა.

— ნუ გავაგებინებთ! — დაიძახა ნაილემ. — თვითონ აქ არ მოვლენ. ჩვენ მათ ნუ ვეტყვიან. ვითომც სათამაშოდ დავდივართ და სკოლაში კი ვიართ.

ნაილეს აზრი ყველას მოეწონა.

— მერმე, ვინ ეტყვის მასწავლებელს? — იკითხა ერთმა.

— კატო მასწავლებელი დედაჩემის მეგობარია. სულ ჩვენსა დადის. კარგად ვიცნობ. წავიდეთ, მას ვუთხრათ და ის მიგვიღებს, — უთხრა ამხანაგებს აიშემ.

— ბიჭებთან არ დავჯდებით, ცელქობა იციან, — თქვა ერთმა.

— არა, გოგონები ერთად ვიქნებით, — დაამშვიდა ამხანაგი აიშემ.

ბავშვებს ჭკუაში დაიუჯდა აიშეს მოფიქრება და აიშესთან ერთად სკოლისაკენ წავიდნენ, სადაც მასწავლებელი კატო უნდა ენახათ და მოლაპარაკებოდნენ.

კატო ათი მოწაფისაგან შემდგარ ჯგუფს ამეცადინებდა და როდესაც აიშე სკოლის კარებზე მიაღწა, შემობრუნდა და აიშეს გაუღიმა.

— შემოდი სკოლაში, — უთხრა მან აიშეს.

აიშემ ჯერ უკან მოიხედა, შემდეგ კატოსთან მივიდა.

— ჩემთან სხვებიც არიან. ყველას უნდა სკოლაში სიარული, შენთან თუ მიგვიღებ, მაგეთუქამ რამ ვაყებთან არ დაჯდებიან. აუხსნა აიშემ მასწავლებელს.

კატო მეორე ოთახში გავიდა, სადაც კოტე ასწავლიდა ბავშვებს, შემდეგ ორივე გამოვიდა და ის ათი მოწაფე. რომლებიც კატოსთან სწავლობდნენ. მეორე ოთახში გადაიყვანეს.

— შემოდით, — მიმართა კატომ გოგონებს. გოგონები მორცხვად შემოვიდნენ. კატომ ბავშვებს საჯდომები აჩვენა, სათითაოდ ყველას ადგილი მიუჩინა და სკოლის წესები აუხსნა. შემდეგ ბავშვების სახელი, მამის სახელი და გვარი ჩაიწერა.

— ხვალ დილით, მზე რომ ამოვა, სკოლაში უნდა მოხვიდეთ, — უთხრა მასწავლებელმა. — ხელ-პირი კარგად დაიბანეთ, კბილები გამოირეცხეთ, ტანზე სუფთად ჩაიცვით, როგორც დაგარიგეთ, ისე მრიქვეით და როდესაც აქ მოხვიდეთ, იმ ადგილას დაჯექით, სადაც ახლა ზიხართ.

მასწავლებელს ბავშვები თავის დაქნევით დაეთანხმნენ, რვეულები, ფანქრები და პატარა წიგნები მიიღეს და წამოვიდნენ. გზაში კიდევ მოილაპარაკეს ერთმანეთს შორის, რომ ყველაფერი ეს საიდუმლოდ დარჩენილიყო. მიღებული ნივთები აიშეს მიაბარეს შესანახად მეორე დილაშდის და თავთავიანთ სახლებში წავიდნენ.

გოგონების ეს მოქმედება მარტო თინამ გაიგო, რომელსაც ძალიან გაეხარა და აიშეს კარგ საჩუქარს შეჰპირდა.

(დასასრული იქნება)

3. ლორია

პატარა საყვედური

დღესაც ვწერ,
დღესაც ვკითხულობ,
მზრდის გარჯილობა წლებივით...
სირცხვილი, რომ არ მაღირსე
ერთი პატარა წერილი.
მერე რა გრძნობით ველოდი
დღედადღე ეზოს კარებთან!
არ იქნებოდა დიდი რამ,
მაგრამ გულს გაახარებდა.
მაგრძნობინებდა ჩვენს ქალაქს...
კალამი შენ არ დაგლიდა!
გითვლი ამიტომ საყვედურს
ბაბუს პატარა სახლიდან.
ისე კარგად ვარ...
ამიკლო
მხოლოდ წვიმამ და ქარებმა.
ლელვი დამწიფდა, ყურძენი
ვაზებს ჰკიდია ქარვებად.
მაინც ვწერ,
მაინც ვკითხულობ,
მზრდის გარჯილობა წლებივით...

სირცხვილი, რომ არ მაღირსე
ერთი პატარა წერილი.
დგას შემოდგომა, ეცვლება
ფერი ტყეს, ლელის ნაპირებს.
მალე მეც, სწავლის ხალისით
შენკენ წამოსვლას ვაპირებ.
მეყო, ზაფხულმა სოფელში
რაც მომასვენა, მატარა.
— სწავლა იწყება! — იძახის
ახლა დიდი და პატარა.
მეც მოვალ,
თვალი მიბრწყინავს
სოფლის დოვლათის მნახველი,
მოვალ და ჯილდოდ მექნება
შენთვის ზარმაცის სახელი.
მაშ რა გეგონა, ჯანი გაქვს,
კალამი ხომ არ დაგლიდა!
გითვლი ამიტომ საყვედურს
ბაბუს პატარა სახლიდან.

გიორგი კაჭახიძე.

ახალგაზრდობის XX საერთაშორისო დღე

კარლ ლიბკენხტი

1 სექტემბერს მთელ მსოფლიოში ახალგაზრდობის კომუნისტური ინტერნაციონალის ხელმძღვანელობით ტარდება ახალგაზრდობის XX საერთაშორისო დღე. ეს დღე მთელი ქვეყნის მუშა-ახალგაზრდობის რევოლუციურ ძალთა დემონსტრაციის და საბრძოლო მობილიზაციის დღეა, კაპიტალიზმის წინააღმდეგ მიმართული.

დადგენილება ახალგაზრდობის საერთაშორისო დღის დაწესების შესახებ მიიღო ბერნის საერთაშორისო სოციალისტურმა კონფერენციამ მსოფლიო იმპერიალისტური ომის პერიოდში, 1915 წელს.

მაშინ ახალგაზრდობის სოციალისტური ორგანიზაციები თუმცა არ იდგენ ბოლშევიზმის პოზიციებზე, მაგრამ მათი უმრავლესობა ომის საწინააღმდეგო პოზიციებზე დადგა.

ახალგაზრდობის სოციალისტურ ორგანიზაციათა უმეტესმა ნაწილმა კომუნისტური პროგრამა და სახელწოდება მიიღო ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ.

მსოფლიო ომის პერიოდში ახალგაზრდობის საერთაშორისო რევოლუციური მოძრაობის ორგანიზატორი და უშუალო ხელმძღვანელი სახელოვანი კარლ ლიბკენხტი იყო. მემარჯვენე სოციალ-დემოკრატები განსაკუთრებული სიძულვილით ებრძოდნენ ამ უდიდეს პროლეტარულ რევოლუციონერს — კარლ ლიბკენხტს.

გიორგი კველაძე

ახალგაზრდობის XX საერთაშორისო დღე ყველა კაპიტალისტურ ქვეყნებში ჩატარდება კაპიტალიზმისა და ფაშიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის ღიშინებით. ამ დღეს ბურჟუაზიულ ქვეყნებში მუშათა და მშრომელი ახალგაზრდობა, კომუნისტური კავშირების ხელმძღვანელობით, მოახდენს თავის ძალთა დემონსტრაციას ახალი იმპერიალისტური ომის მოახლოვებული საშიშროების წინააღმდეგ.

რევოლუციური ახალგაზრდობა მტკიცე გუშავად დგას თავისი სოციალისტური სამშობლოს — საბჭოთა კავშირის — სადარაჯოზე. ის სასტიკად ილაშქრებს იმპერიალისტებისა და სოციალ-ფაშისტების პოლიტიკის წინააღმდეგ, რომელიც მიზნად ისახავს საბჭოთა კავშირზე თავდასხმის მოწყობას.

გერმანელი ფაშისტები, როცა ხელისუფლების ხელში ჩაგდებისთვის იბრძოდნენ, გერმანიის მშრომელ ახალგაზრდობას უამრავ სიკეთეს პირდებოდნენ. დაპირებაში აღუთქვამდნენ ისინი, რომ ახალგაზრდობის მდგომარეობას გააუ-

მჯობესებდნენ, მოსკობდენ უმუშევრობას და სხვა.

მაგრამ წელიწადნახევარი გავიდა, და ფაშისტების დაპირება არ გამართლებულა. კომუნისტები ფაშისტების დაპირების სიყალბეს თავიდანვე აღიარებდნენ. მათი ბატონობის წელიწადნახევარში გერმანიის მუშა ახალგაზრდობის მდგომარეობა უკიდურესად გაუარესდა.

ფაშისტებმა გამოსცეს კანონი, რომლის თანახმად ორივე სქესის ახალგაზრდობა 25 წლის ასაკამდის დათხოვნილ უნდა იქნას სამუშაოდან, ვინაიდან „დაზვასთან უნდა განთავისუფლდეს ადგილი ცოლშვილიანი უმუშევრებისათვის“.

ფაშიზმი უმუშევარ ახალგაზრდობას არ ეხმარება, მათთვის შექმნილია შრომის ბეგარის ბანაკები. 500 ათასზე მეტი ახალგაზრდა პროლეტარი ამ იძულებითი შრომის ბანაკებშია შერეკილი.

ფაშისტები ძალდატანებით ატარებენ ახალგაზრდობის გასამხედროებას, მაგრამ ახალგაზრდობა სულ უფრო და უფრო ამკიდროებს თავის რიგებს ფაშიზმის წინააღმდეგ. კომკავშირი პროპაგანდას ეწევა მოიერიშეთა რაზმებშიც კი.

მუშა ახალგაზრდობის კომუნისტურად აღზრდას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს **ლენინი** რ. ა. კ. კავშირის მე-3 ყრილობაზე ამბობდა: „კარგეული აზრით შეიძლება ითქვას, რომ სწორედ ახალგაზრდობის წინაშე დგას კომუნისტური საზოგადოების შექმნის ამოცანა“. ამისათვის კი საჭიროა: „რევოლუციური ახალგაზრდობის ლაშქრობა მეცნიერებაში“ (სტალინი).

გავშვთა გავის მასწავლებელთა სიმღერა

აღსაზრდელად, პაწაწებო,
ბედი გვწიეს, მოგვავლინეს,
და ჩვენც გივლით თავდადებით
კოლექტივის წევრთა შვილებს.
თქვენი მოვლა, თქვენი აღზრდა,
სულს ამშვიდებს, გულს ახარებს,
გეტრფით, გიმღერთ გრძნობას გიჟღეროთ.
გზრდით პატარა კომუნარებს.
გვინდა ჩაგწვდეთ გულის სიღრმეს,
გეცნობით და გეტოლებით
ვით აღმზრდელი, ყრმათა მწრთენელი,
თქვენ ცელქობთ, და ჩვენ კი ვტკბებით.

მშობლები კი ოფლსა ღვრიან,
მოსავლისა მოსავლელად,
დაუხარლად, თავდადებით,
სიმდიდრისა შესაქმნელად.
იმ რწმენით, რომ იმათ შვილებს
არაფერი მოაკლდებათ,
შრომაც ნაყოფს მისთვის იღებს
და ხალისიც ემატებათ,
რომ ბაგაში, ბავშვთ კერაში,
მომვლელები ჰყავთ ერთგული,
შენ-ჩემობის განურჩევლად
გულს უღვივისთ სიყვარული.

ოთხმოცდაათი წლის წინათ გერმანიის ერთ პატარა ქალაქში, სახელდობრ შვაბშტადტში, ცხოვრობდა ცნობილი სწავლული კაცი ჰერ დუმკოფი. ის იყო ტანად პატარა, გამხდარი და მელოტი. ცხოვრობდა თავისთვის, არავისთან არ დადიოდა და არც არავის ემეგობრობოდა. ასე გაატარა მან ოთხმოცდათექვსმეტი წელიწადი.

ოცდაათი წელიწადი იმსახურა შვაბშტადტის ქალაქის საბჭოში უბრალო გადამწერად. ის არასოდეს არ ფიქრობდა მეცნიერის სახელის მოხვეჭაზე. მაგრამ ერთ დღეს ჰერ დუმკოფი დაითხოვეს სამსახურიდან, დარჩა უმუშევრად და ამ მოწყენის დროს დაიწყო წიგნების კითხვა მათემატიკაზე, ფიზიკაზე და სასოფლო მეურნეობაზე.

ჩქარა ხმა გავრცელდა ქალაქში, რომ ჰერ დუმკოფი მუშაობდა მეცნიერულ წიგნებზე, და მართლაც, ბევრი კითხვის შემდეგ ის ყველაფერს მეცნიერული შეფასებით ზომავდა. როცა დაინახავდა ქუჩაზე მიმავალ კაცს, მაშინვე გაიფიქრებდა: „ეს კაცი სიარულის დროს ძალიან აქნევს ხელს, მაგრამ წარმოვიდგინოთ, მას მოსწყდა ერთი ხელი, სახელდობრ მარცხენა, შეუშლის ეს სიარულს თუ არა? რომ გაიკეთოს ხელოვნური ხელი, მაშინ რაღა იქნება? რა თქმა უნდა, არ შეუშლის სიარულს“.

ერთხელ დილით, როცა არაჩვეულებრივმა ხმაურობამ გამოაღვიძა, ჰერ დუმკოფი ღრმა ძილიდან, გამოაჭყიტა თვალები და დაინახა, რომ მის ცხვირზე ვეებერთელა ბუზი დაფრინდა.

ჰერ დუმკოფი ჩვეულებისამებრ ჩაიფლო ფიქრებში.

„რა საოცრად დაფრინავს, — წაიბუტბუტა მან თითქოს გაუგებარია, ფრინველები ფრინავენ ფრთების ქნევით, ქათამი რომ გადაფრინდეს, იმისათვისაც საჭიროა ფრთების შემოკვრა. ეს ბუზი კი გაშლილი ფრთებით ფრინავს, არ აქნევს! ძალიან კარგი... ვთქვათ, ფრთები მას შეველის, რომ გაჩერდეს ჰაერში. მაგრამ რით მოძრაობს და რით მიფრინავს წინ? ფრთებს არ აქნევს, იქნებ ფეხებით მოძრაობს? უსათუოდ! ფეხებით. თავისი აზრი რომ დაედასტურებია, ჰერ დუმკოფმა დაიჭირა ბუზი და ორივე ფეხი შეუკრა. ბუზმა დიდხანს იფრთხილა, მაგრამ ვერ გაფრინდა.

როცა ფეხები შეუხსნა, ბუზი სწრაფად აფრინდა ჰერში. ამ ამბავმა მეტად გაახარა ჰერ დუმკოფი. „რასაკვირველია, — წამოიძახა მან, — ბუზი ფეხებით ფრინავს ჰაერში. უსათუოდ ასე! ფრთები შეველის, რომ მაღლა გაჩერდეს.

სადილობის ჟამს, როცა ჰერ დუმკოფი თავის ღარიბულ კერძს შეექცეოდა, მას ამოუბრწყინდა სხვა ფიქრები: „თუ ხალხი მოძრაობს ხელებით, მას შეუძლია წყალში ცურაობა თევზივით, საითაც და როგორც მოესურვება. თუ ადამიანი იმოძრავებს ფეხებით, მას შეეძლება ფრენა ჰაერში ისე, როგორც დაფრინავს ბუზი“.

ყოველ მხრივ იმსჯელა ჰერ დუმკოფმა და გადაწყვიტა მოეწყო ჰაერში გაფრენის ცდა. მხოლოდ საჭირო იყო ვინმეს ეკისრა ხარჯები.

მეორე დღეს ჰერ დუმკოფი გაემგზავრა შვაბშტადტის ქალაქის ბურგომისტრთან, დახმარების სათხოვნელად. ბურგომისტრმა ჰერ კაცენშაუცმა მოიწონა მეცნიერული ცდების ჩატარების საკითხი.

— ახლა რით შემიძლია გემსახუროთ, ჰერ დუმკოფ? შეეკითხა ბურგომისტრი.

— გესმისთ, ჰერ კაცენშაუც, მე გადავწყვიტე გაფრენა!

— როგორ! — წამოიძახა ბურგომისტრმა და გაკვირვებით მიაშტერდა ჰერ დუმკოფს.

— სულ უბრალოდ, როგორც ბუზი, — მშვიდად უბასუხა ჰერ დუმკოფმა და ბურგომისტრს აუხსნა, როგორ დაფრინავს ბუზი, როგორ იშველიებს ფეხების მოძრაობას და მუდამ გაშლილ ფრთებს.

— ძალიან კარგი, მესმის, — თქვა ბურგომისტრმა, — მაგრამ ვნახოთ, რა აზრის იქნება ამის შესახებ დოქტორი უნდერკინდი.

დოქტორი უნდერკინდი იყო მაღალი, მხარბეჭიანი კაცი, სათვალეებიანი. გაიგო თუ არა ეს ამბავი, ღიმილით წარმოთქვა:

— არაფერი ახალი არ აღმოგიჩენია, ჰერ დუმკოფ, ჯერ კიდევ ორმოცი წლის წინათ წყალბადით გაბერილი ბუმბით აფრინდა ხალხი ჰაერში.

— რაა მერე, რომ აფრინდა, ისინი მხოლოდ ქარის მიმართულებით მიფარფატებდნენ.

— ეს კი მართალია.

— მე საითაც მოვისურვებ, იქით გაფრინდები, — თავმოწონედ თქვა ჰერ დუმკოფმა.

— ეს როგორ შევიძლია?! — გაიკვირვა დოქტორ უნდერკინდმა.

— სულ უბრალოდ, როგორც ბუზი, ისე ვამოძრავებ ფეხებს ჰაერში.

ბურგომისტრმა მიმართა დოქტორ უნდერკინდს, რომ გაეგო უკანასკნელის აზრი.

— რა მენაღვლება, თუ ესალისება. იფრინოს! წაილულულა დოქტორ უნდერკინდმა.

— დიდებულია! — სიხარულით წამოიძახა ბურგომისტრმა — ახლა შემოიძლია, ჰერ დუმკოფ, შეაბშტადტის ქალაქის საბჭოს დავაკისრო მთელი ხარჯები.

ორი კვირის შემდეგ ოსტატმა დაამთავრა ბუშტების გაკეთება. ბუშტები გააკეთეს ძალიან მსუბუქი, წმინდა და სრიალა აბრეშუმისაგან. შიგნით და გარეთ წაუსვეს ლაქი, რომ გაზი კარვად დაეჭირა. შემდეგ გაავსეს წყალბადით, და ბუშტები ჰაერზე გაცილებით მსუბუქი გახდა. მერე ორი ბუშტი შეაერთეს მსხვილი დაწნული ბაწრით და გაუკეთეს სარტყელი, სადაც კაცი უნდა მოთავსებულიყო, ისე, რომ ხელები და ფეხები თავისუფლად ჰქონოდა.

დადგა გაფრენის დღე. ბუშტები მიაბეს ქალაქის ციხეზე. მოედანზე მოგროვდა უამრავი ხალხი. აღიოდენ ხეებზე, აივნებზე, სახლების სახურავებზე, ტერასებზე, ჯგუფდებოდენ ღია ფანჯრებში და ყველანი მოუთმენლად ელოდნენ ჰერ დუმკოფის გაფრენას.

თორმეტ საათზე გამოცხადდა ჰერ დუმკოფი ქალაქის საბჭოს წევრების თანხლებით. ჰერ დუმკოფს ეცვა თბილი სერთუკი და ფართე ქუდი ეხურა. ვიღაც სიხარულით აღტაცებულმა გოგონამ მიიბრინა და მკერდზე ვარდი მიაბნია. ის ავიდა ციხეზე, გაუყარა წელი ბუშტებს შუა დაწნულ სარტყელში, „მშვიდობით“ გადმოსძახა მოზღვავებულ ხალხს და მხიარულად გაფრინდა. მიფრინავდა სულ ზევით, მოედნის თავზე, სახლების ზევით, ქალაქის ბალის იქით და ცოტა ხნის შემდეგ სულ მიეფარა ჰორიზონტიდან.

ხალხი დიდხანს იდგა და ყვიროდა. ზოგი ქოლგებს ისროდა ზევით, ზოგი ქუდებს, ზოგი ცხვირსახოცებს და უმრავლესობა ხელებს იშვერდა და განუწყვეტლად ყვიროდა.

ჰერ დუმკოფს პირველ წუთებში გული საშინლად უძგერდა, თვალეში უბნელდებოდა და თითქოს გრძნობაც ეკარგებოდა, მაგრამ ჩქარა მოვიდა გონს, გადმოიხედა ძირს. მის ქვე-

ვით გადაშლილიყო მწვანე მიდამოები. მოჩანდა ლურჯი კვამლით დაფარული სოფლები, ახავერდებული ყვავილნარები, ყვითელი ატლასივით ყანები. ვერცხლის ჩანჩქერები და შორს მოჩანდა შავი გველივით დაკლანძილი შარავნები.

ჰორიზონტიდან ჰორიზონტამდის ზანტად დაცურავდნენ კაშკაშა სხივებით მოვარაყებულ თეთრი ღრუბლები. ზაფხულის თბილი და საყვარელი ნიავი ქროდა და ჰერ დუმკოფის თავზე წარბთაცად ფანტავდა ასხივოსნებულ ღრუბლის ნაფლეთებს. ხან ღრუბლებს ზევით მოექცეოდა ჰერ დუმკოფი და მის ქვევით აფერადდებოდა ოქროსფერ ხალებით მოფარდაგული თეთრი ქვეყანა. ხან ძერასავით დაეშვებოდა ძირს და სოფლის ქონხახების თავზე დაფარფატებდა... უხაროდა, როცა სოფლის გლენს წააწყდებოდა და შიშით დააფრთხობდა, აგერ, შარავნე მიდიან ურმით მოხუცი გლენი და პატარა გოგონა. ჰერ დუმკოფი მიუახლოვდა მათ და მხიარულად ჩამოსძახა: „დილა მშვიდობისა, ამხანაგებო“ გლენმა აიხედა ზევით და შიშით ყვირილი მორთო, ურემი უკან შემოაბრუნა და ხარებს შოლტი დაუშინა, რომ ჩქარა მიმალულიყო სოფელში.

ჰერ დუმკოფს გაუძნელდა უკან შემობრუნება, ბუშტები ზოშავდნენ დიდი გაეკეთებია ოსტატს.

„მეორეჯერ უფრო პატარა ბუშტებს გავაკეთებ და უფრო დავიმორჩილებ“ — თქვა თავისთვის მან და ნელ-ნელა დაეშვა დაბლა მიუახლოვდა მიწას, მაგრამ ვერ დასძლია, რადგან მის ძალას აღემატებოდა სიმსუბუქე. თვალის მოჭკრა, მინდორში ერთი გლენი მიწას ბარავდა.

— ეე-ი, შეეე-ნ, ძმო-ბი-ლოო! — ჩამოსძახა გლენს.

გლენმა სწრაფად მიმოიხედა ირგვლივ. მარდად წამოავლო ჯოხს ხელი და... „ტრახ“. — რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, ისე მიატყა ჰერ დუმკოფს ფეხებზე. „ქში... ქში!“ მიაძახა. „ნამდვილად გიჟია ეს კაცი“. — გადაწყვიტა დუმკოფმა და გაეხარდა, რომ მოასწრო ზევით აფრენა.

შუა სოფელში, შუა შარავნე იდგა პატარა ყმაწვილი ფრიცი და ქალაღდის გველს აკეთებდა. გააკეთა გველი და კუდზე ბაწარი გამოაბა. როცა გველი აფრინდა ზევით, ჰერ დუმკოფმა უცბად წავლო ბაწარს ხელი, მოსწია და ყმაწვილი ჰაერში აიტაცა.

ქალაქ შვაბშტადტში დადგეს ჰერ დუმკორფის ბიუსტი — გამხადრი, მელოტი მოხუცი.

იმ მოხუცის ბიუსტი რომ გაცოცხლდეს და გადმოხედოს ქვეყანას, რა სიხარულით აივსებოდა მისი გული ამ სანახაობით. თუ ოთხმოცდაათი წლის წინათ ბუმშტების მსგავსი აერო-

სტატიით თითო კაცი ძლივს აფრინდებოდა ნახევარი კილომეტრის სიმაღლეზე, ახლა დიდი ქაბლები დაფრინავენ, მგზავრებით სავსე ჰაერობლანები შეჯიბრს მართავენ ჰაერში და, ვინ იცის, მეორე ასი წლის შემდეგ, შეიძლება, ჩვენი მფრინავები მთვარეზეც გაფრინდნენ.

მიმქრალი.

შეუწყამლავი თესლი.

ვანო იჯდა გიგას გვერდით,
უცქეროდა მამის თვალებს...
— ვინც სიტყვას არ დამიჯერებს,
იცი, მამა, იზარალებს.
ვისაც უნდა მოსავალი
რომ საგრძნობლად გაადიდოს,
თესლი უნდა შეიწყამლოს,
თესლი უნდა გაიწმინდოს.
მკათათვეში ჩვენი ყანა
წამოზრდილი იშრიალებს,
შიგ რომ შეხვალ, ბრწყინვალება
დაემჩნევა მაგ შენ თვალებს.
— კარგი, შვილო, ვნახოთ, აბა,
შევწყამლავ და დავთეს ისე...

ვანოს ძლიერ გაეხარდა,
მოემატა სიხალისე.
ფიქრობს: „მამამ მოიწონა
ჩემი რჩევა გულითადი,
მოსავალი ცუდი გვქონდა,
შეუწყამლავს რომ ვთესავდით“.
შემოდგომის ქარია და
ცივა, თითქო არის ყინვა.
ვანოს მამა, ვანოს დედა
წვანან, სახლში ისმის ხვრინვა.
ვანო ძლიერ დაღლილია,
მაგრამ ჯერ არ ეძინება,
უხარია, რომ ხვალ დილით
ისევ სკოლაში იქნება.

შ. სამადაშვილი.

ა ლ ზ ო მ ი*).

ქეთო და მაყვალა სკოლაში ერთ მერხზე ისხდნენ.

ერთხელ ქეთომ, გაკვეთილის დაწყების წინ, მერხიდან პორტფელი ამოიღო და წყნარად გადმოაღაგა სხვადასხვა ნივთები: წიგნები, რვეულები, ორი ფანქარი, დაჭმუჭნული ცხვირსახოცი და ათასი რამერუმე.

— უჰ, ეს რა გქონია! — შეჰყვირა მაყვალამ.

მერხზე მოგრძო, წითელ ხავერდის ყდიანი წიგნაკი იღო.

— შეიძლება დავათვალიერო? — იკითხა მაყვალამ.

— რა დასათვალიერებელი ეგ არის, — მიუგო ქეთომ.

მაგრამ მაყვალამ უკვე ხელთ იგდო წიგნაკი და გადაშალა.

— ოჰო, ალბომი ყოფილა!

ეს იყო ჩვეულებრივი ლექსების ალბომი, ხავერდისყდიანი, ოქროსვარაყიანი ფურცლებით. ალბომი სავსე იყო ფერად-ფერადი სურათებით. რა გინდა სულს და გულს, რომ აქ არ იყო: აღმოდებული, გაისრული გულები, უცნაური, არნახული ვარდები, ფრთიანი, ჩასკვნილი ბავშვები, ცისფერკაბიანი ქალიშვილები, თმაგაშლილი ქალთევზები. აქვე იყო ბანტიანი, თავდიდა კატები, თვალებგადმოკარკლული ძაღლები, უცნაურად აჭრელებული ჩიტები, რომელთაც პირში ბარათები ეპყრათ. ალბომის თითქმის ყოველ ფურცელს კუთხე ჰქონდა აკეცილი და ზედ დიდის ამბით ეწერა: „საიდუმლო“.

ამ გადანაკეცს თუ გახსნიდით, ასეთ მწარე საყვედურს წააწყდებოდით:

„რად გახსენი საიდუმლო,
ეშმაკო და მაიმუნო?“

*) აზრი აღებულია

მაგრამ ყველაფერს ალბომში ჩანაწერი ლექსები სჯობდა. ლექსები აქ ბევრი იყო. ზოგ ლექსის ქვეშ სრულად სახელი და გვარი ეწერა, ზოგის ავტორს კი უცნაური მორცხვობა დაუფლებოდა და ლექსის ქვეშ მხოლოდ თავისი სახელისა და გვარის პირველი ასოები დაეწერა. ზოგსაც აეღო და მთელი ანაბანა გამოეყვანა, აი ასე:

დ. მ. მ. დ. რ. დ. მ. გ. ვ. კ. მ.!

მაყვალამ ლექსების კითხვას მიჰყო ხელი. პირველ გვერდზე ასეთი ამბები ეწერა:

კენ-კენ-კენ,

ქეთინოსაკენ!
ჩვენი ქეთო ნაზია,
ნეტა რა ლამაზია,
ყველა მას ენაცვალოს,
ვეროპა და აზია!

გან-გან-გან,

ფაციკოსაგან!

შემდეგ გვერდს საყვედური ამშვენებდა:

რა ლამაზი ვარდი ხარ,
თხუთმეტ მაისს გაშლილხარ,
ეს კი ძან მწყენია,
ჩვენთან რომ არ დადიხარ!

ამას თხოვნა მოსდევდა:

გიძღვნი მე ლექსსა,
მიხარის გული,
გთხოვ, შეინახო,
ვით თაიგული.

შემდეგ ამისა ვილაც დინჯი დეიდა წერდა მწვანე ფურცელზე:

გაიზარდე დიდი ქალი,
შეასრულე მშობლის ვალი,
გაუგონე დედას, მამას,
მე გისურვებ, ქეთო, ამას!

დეიდა ამით არ დაკმაყოფილდა და მწვანე ფურცლიდან ყვითელზე გადაიტანა თავისი დარიგებები:

ისწავლი, არ იზარმაცებ, —
ინყენერი იქნები;

არ ისწავლი, იზარმაცებ, —
ქუჩისმგველი გახდები!

ამას გულისმომკვლელი სიტყვები მოჰყვებოდა

ერთი ნახვით შემიყვარდა — ქეთო!
გულში ვარდად ჩამეთესა — ქეთო!
ახ, ნეტავი არ მენახა — ქეთო!

შენი კარგი ამხანაგი თაფაცურა!

ყველაფერს ამას ასეთი აბდაუბდა აგვირგვინებდა:

ერთი გოგო დავინახე,
მე მეგონა ია-ია,
როცა კარგად დავაკვირდი,
ეს ყოფილა ქეთო-ია!

— ფხუკ! რა სისულელეა! — ჩაიფხუკუნა მაყვალამ, — ნეტავ შენა, ქეთო, რომ ასეთ აბდაუბდას ეწევი.

მე ვეწევი? — გაიოცა ქეთომ, — სულელო, ეს ალბომი ხომ შარშანწინდელია. ისე მქონდა შენახული.

— ჰო, ჰო, მოჰყე ტყუილებსა. განა არ გიცნობ...

ქეთომ წარბი შეიკრა.

— თუ არა გჯერა და, — ჩაიჩურჩულა მან, თან თვლების გუგა ჩაუმუქდა, — არც საჭიროა. რაღას ათვალეებ. მე ხომ არ გადამიშლია შენთვის ეს ალბომი. მოიტა აქა!

ალბომი ხელიდან გამოჰკვლიჯა მაყვალას და პორტფელში ჩადვა.

— არ გადამიშლია! — მხრები აიჩეჩა მაყვალამ. — მაშ საიდუმლოდ ინახავდი, რაღა! ოხო, ეგებ სახლში პუდრიცა გაქვს, ფერ-უმაირილიც.

ამათ ლაპარაკში გაკვეთილი რახანია დაწყებულიყო.

— ემანდ რას მუსაიფობთ? — თქვა მასწავლებელმა, ამხანაგმა ნიკომ. — ქეთოც მუსაიფობს? აბა, ქეთო, დაფასთან გამო.

ქეთო მიუახლოვდა დაფას. მან გულმოდგინედ გადაწმინდა იგი სველი მჩვრით, აილო ცარცი და საწერად მოემზადა. ამხანაგმა ნიკომ წიგნი მიაწოდა.

— აბა, — უთხრა მან — გადაიწერე ეს ნაწყვეტი. ზმნის სართებს ხაზი გაუსვი, პირდაპირი და არაპირდაპირი მეტყველება კი გააცალკევე ერთმანერთისაგან.

ქეთო შეუდგა წერას. ის შუბლს ისრესდა, ტუჩებს აცმაცუნებდა, ფეხს ხშირად ინაცვლებ-

და. წუთის შემდეგ ყველაფერი მზად იყო. ჰმ! — თქვა ამხ. ნიკომ, — კარგია, კარგია, ყოჩაღ! შენ ჩხარტიშვილო, გემარჯვება ჩემი საგანი. დაჯექი. თუმცა, მიჩვენე ჯერ შენი რვეული!

ქეთო მერხს მიუბრუნდა და რვეული ამოიღო. ეს ჩინებული რვეული იყო, სუფთა და წესიერი. მაგალითები შიგ დიდი ასოებით იყო ამოწერილი, მთავარი ადგილები ფერადი ფანქრით ხაზგასმული. ქეთომ რვეული ამხანაგ ნიკოს გაუწოდა. ამან გადაფურცლა, გადაფურცლა და უცებ გაჯავრებით შესძახა:

— მოითმინეთ, მოითმინეთ! ეს სადაური ამხანაგია, რომ ასეთ რვეულს კაცი ჩქმალავდეს? ამ რვეულს მე შენ ჩამოგართმევ. დიახ, დიახ, ნუ მეწინააღმდეგები. ის ჩვენი მიღწევების დაფაზე უნდა იქმნეს გამოკიდებული.

გაისმა ზარის წკარუნი.

— მორიგევ, — დაიძახა სოსომ, ჯგუფკომის თავმჯდომარემ, — აბა, დაცალე სასკოლო ოთახი.

— გასწით, გასწით, — მხიარულად შესძახა ქეთომ და ფანჯრები ფართოდ გამოაღო. ბავშვები სიცილით, ხმაურით გაექანენ დერეფნისაკენ.

— მაყვალა! — დაუძახა ქეთომ, — შენ რაღას უზი მანდა, ხომ არ უნდა გემუდარო?

მაყვალამ არა უპასუხა რა, ჩანთა შეიკრა და მდუმარედ გავიდა ოთახიდან.

ქეთო შინ გვიან დაბრუნდა.

— ქეთონი, — გამოსძახა დედამ სამზარეულოდან, — ერთი კარგი ქალობა ქენი, დაასუფთავე ოთახი, ხედავ, არა მცალია.

დედა სარეცხსა რეცხდა. სამზარეულოში ქვაბები ჩუხჩუხებდა. ჭუჭყიანი ქაფი თავს გადასდიოდა ქვაბებს და გავარვარებულ ქურას შიშინით ესხმებოდა.

ქეთომ გამონახა ცოცხი, დაიმკლავა და შეუდგა საქმეს. ჯერ საწოლები დაალაგა, სუფ-

რა გადაბეტყა. შემდეგ ფანჯრები გამოაღო და დაგვას მიჰყო ხელი.

ამასობაში მამაც მოვიდა სამსახურში.

— აბა, ჭამის რა ისმის? — იკითხა მან და ტყავის ქურთუკი გაიხადა.

— ქეთინო, — თქვა ოთახში გამოსულმა დედამ, თან ხელებს წინსაფარზე იმშრალედა. — გაიქე ფურნეში, ჩვენ ჯერ პური არ ავკილია.

ქეთომ ჩამოიფხატა თავისი ცისფერი ქუდი. ქუჩაზე ადრიანი გაზაფხულის ნესტი ტრიალებდა. უთავბოლოდ წვიმდა და ტლაპოებს გვერდს ვერ აუვლიდით. ქეთომ თავდაღმართი ჩაირბინა და პროსპექტზე გაჩნდა. ღამდებოდა. კინოები და თეატრები მიმზიდველად გაჩირალდნებულყო. ელნათურების შუქი სველ ტროტუარებს ისე აბრწყვიალებდა, თითქოს ვილაცას ტალახში უამრავი ბრილიანტი გაუფანტავსო.

უკან დაბრუნებულ ქეთოს ხელში ქაღალდში გახვეული პური ეჭირა. პური ცხელი იყო, და გოგონას ხელთათმანები სითფომ დანამა.

ხილზე ქეთო მაყვალას შეეჩხხა. ორთავეს მოაგონდათ დილანდელი შეტაკება. გოგონები დაიბნენ, მათ აღარ იცოდენ, საიდან დაეწყოთ.

— სად მიდიხარ? — ჰკითხა ქეთომ.

— ცუდი ამხანაგია, — მიუგო მაყვალამ.

ისევ უხერხული დუმილი.

— სად მიდიხარ? — ჰკითხა ქეთომ.

— მოზარდ მაყურებელთა თეატრში. შენა?

— შინ. მოზარდში ჩვენებიც იქნებიან?

— მთელი კოლექტივი. წამო ჩვენთან.

— არ მინდა! — თქვა ქეთომ და პური ილიაში ამოიჩარა. მას ძალიანაც უნდოდა წასვლა, მაგრამ დედას რომ უნდა მიეშველოს? ამის თქმა კი რატომღაც შერცხვა. ასე ხდება ხოლმე, ხშირად ადამიანები ისეთ რამეს ირცხვენენ, რაც სრულებით სამარცხვინო არ არის, და ამის მიზეზით მართლაც სამარცხვინო ამბავს იჩემებენ, ოღონდ კი მართალი მიჩქმალონ.

— არ წავალ, — გაიმეორა ქეთომ.

— არც საჭიროა! — მოუჭრა მაყვალამ. —

იჯექ სახლში და ალბომები ატრიალე. დაუხუროავს ცისფერი ბერეტი! ნაზიბროლა.

— თვითონ შენა ხარ ნაზიბროლა! — შეჰყვირა აპილპილებულმა ქეთომ და ფეხი დაამარტყუნა.

— ალბომები! — გესლავდა მაყვალა. — ვარდები, გაისრული გულები, ეჰ, შენა! პიონერი მაინც არ იყო.

— ის ხომ ძველი ალბომია...
— შენა გგონია არავინ იცის ეგ ამბავი? მე ვიცი, ყველამ იცის! შენ კი მიჩქმალვას აპირებდი, განა? სულერთია, ბაზის საბჭო მაგას არ გაპატიებს.

ქეთომ ზურგი შეაქცია და წასასვლელად მოემზადა.

— არ გაპატიებს, არ გაპატიებს! — მისძახა მაყვალამ.

ქეთო უკან მიუხედავად მიდიოდა. ის მეტად ნაწყენი იყო.

გულები! — ფიქრობდა ის, — მე მაგათ ვაჩვენებ გულებს. რას გადაეკიდნენ ამ ჩემს ალ-

ბომს? აი, მივალ შინ და დავფხრეწ! და ვფხრეწ, ჰო.

და გაექანა.

აი სახლიც. გოგონამ შეგლიჯა კარი. ქარით შევარდა ოთახში. პური მაგიდაზე დაანარცხა. ეცა პორტფელს. სასწრაფოდ ამოყარა წიგნები, რვეულები, პენალი. მთელი პორტფელი გადააქოთა. გადაშლილი წიგნები უპატიურად ეყარა იატაკზე. რვეულებიდან საშრობები ამოცვენილიყო.

ალბომი არსად იყო.

(დასასრული იქნება).

მ. მიქელაძე.

პიონერული.

შემოდგომა დგება უხვი,
ბუნებაა მხიარული,
რა კარგია ტყეში გავლა,
და მინდვრებში სიარული!
ყველგან შრომის ყიჟინაა,
შრომა არის მაღიანი,
არვინ არის მოწყენილი,
არვინ არის დარდიანი.
ოქროსფერად აღაღანდა
სიმინდების ვრცელი ყანა,
რა მარჯვენამ ჩათესა და,
რა მარჯვენამ მოიყვანა!
აქ ყანაში სიხარულით
დაცქრიალებს ჩვენი გივი,
უხარია, რომ მუშაობს
მისი მარჯვე კოლექტივი.
გაბრწყინებულ თავთავებში
დატრიალებს კაცი, ქალი,

რომ მიიღონ მეტი ხვალი,
მეტი, კარგი მოსავლი...
უხარია პატარასაც,
რომ იმარჯვენებს ხალხის მაჯა,
რომ ახლანდელ ეპოქაში
მთავარია შრომა, გარჯა.
და საღამოს, როცა სახლში
დაბრუნდება მხიარული,
წიგნში არის მისი თვალი,
წიგნში არის მისი გული.
უყვარს ჟურნალ „პიონერი“
და ლექსები მხიარული,
ხელში წიგნი და პიონერ
კოლექტივში სიარული.
შემოდგომა დგება უხვი,
ბუნებაა მხიარული,
რა კარგია შრომა, გარჯა,
სიმღერა და ჟრიამული!

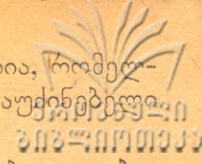
ლალო ასათიანი.

რა არის ბაქტერიოფაგი.

1. ადამიანის პათარა, მავრამ სასტიკი მტრები.

ცოცხალ სამყაროში, რომელიც ჩვენ გარს გვარტყია, მრავალი სხვადასხვანაირი არსებია. ზოგი მათგანი დიდია, ზოგი კი მცირე. ცნობის-მოყვარე ადამიანს ყოველთვის ეხალისებოდა უდიდესი და უპატარავესი არსების ძებნა. დიდი ცხოველების მოძებნა, ცხადია, ადვილი საქმე იყო, ვინაიდან ასეთი ახმახი არსება, როგორც სპილო და ვეშაბია, ადამიანის თვალს ვერ გამოეპარებოდა.

სულ სხვაა უმცირესი ცხოველები, ზოგიერთ მწერებს ვერც კი შეამჩნევ, თუ თვალი ძალიან არ მიუახლოვე. რწყილი, მაგალითად, პატარა ადგილს იკავებს, რწყილზე კი გაცილებით უფრო პატარა ზომისაა მუქთახორა პატარა არსება, რომელიც ყველში ჩნდება. ამ არსებას „ყველის ტკიპს“ უწოდებენ და ინგლისის სამეფო სამეცნიერო საზოგადოებაში მას თვლიდენ უპატარავეს ცოცხალ ორგანიზმად.

ეს იყო მე-17 საუკუნეში.
იმდროინდელ მეცნიერებს არავითარი ეჭვი არ ჰქონდათ აღებულ იმის შესახებ, რომ მათს ირგვლივ და თვით მათს სხეულში ცხოვრობს უამრავი პაწია არსება, რომლებთანაც „ყველის ტკიპი“ უზარმაზარი რამ გამოჩნდებოდა.

მაგრამ მე-17 საუკუნის მეორე ნახევარში ჰოლანდიელმა მეცნიერმა **ანტონ ლევენჰუკმა** თავისი გამოკვლევებით ბრწყინვალედ დაამტკიცა ამ უპატარავესი ცხოველების არსებობა. ლევენჰუკმა დაამზადა ისეთი გამადიდებელი მინები, რომლებმაც მას საშუალება მისცეს ჩაეხედა ამ მრავალფეროვან სამყაროში: წყალში, საკუთარ ნერწყვში და მრავალ სხვა სიტხეში. მან დაინახა უამრავი ცოცხალი არსება, რომლებიც სწრაფად მოძრაობდნენ, კუდებს იქნევდნენ და იკლაკნებოდნენ.

ამ პაწია ცხოველებს ბაქტერიები ეწოდება. თუ რამდენად პატარაა ბაქტერია, ეს მოჩანს შემდეგი რიცხვებიდან: წიწაკით გაზავებულ წყლის ერთ წვეთში ცხოვრობს დაახლოვებით სამი მილიონი ბაქტერია, ე. ი. თითქმის იმდენი, რამდენიც მოსკოვში ადამიანია. თითოეული ბაქტერია რამდენიმე ათასჯერ უფრო პატარაა, ვიდრე რწყილის თვალი. თითოეული ადამიანის სისხლში, ნერწყვში, თითოეულ მდინარეში და ჭაობში, ქალაქთა ჰაერში და საჭმელში ცხოვრობს უამრავი ბაქტერია.

ლევენჰუკის აღმოჩენამ მთელი რევოლუცია მოახდინა მეცნიერების იმ დარგში, რომელსაც **ბიოლოგია** ეწოდება. მეცნიერებმა დახელოვნებული ოსტატების შემწეობით შექმნეს გაუმჯობესებული გამადიდებელი ხელსაწყო — მიკროსკოპი. მიკროსკოპმა გააადვილა უმცირეს არსებათა აღნაგობისა და ყოფაცხოვრების შესწავლა, და მალე კაცობრიობის თვალწინ გადიშალა საკვირველი ფაქტები.

გამოირკვა, რომ ბაქტერიები სრულიადაც არ წარმოადგენენ ერთი ტიპის ორგანიზმებს. ბაქტერიების მიკროსკოპული სამყარო თითქმის ისეთივე მრავალფეროვანია, როგორც ცხოველთა და მცენარეთა ხილული სამეფო.

გარდა ამისა, მეცნიერებმა დაამტკიცეს, რომ ადამიანის ცხოვრებაზე ბაქტერიები უზარმაზარ გავლენას ახდენენ. ეს გავლენა ზოგიერთ შემთხვევაში ადამიანისათვის სასარგებლოა, ზოგჯერ კი მავნებელი. განსაზღვრული ტიპის ბაქტერიები ხელს უწყობენ მაწვნის შედედებას, პურის გაფუებას, ღვინის დაყენებას და სხვა სასმელ-საჭმლის დამზადებას, მაგრამ არ-

სებობს სხვა მრავალი სახის ბაქტერია, რომელიც ადამიანისა და ცხოველების დაუძინებელი მტრები არიან.

ასეთი ბაქტერიები, ანუ ბაცილები, იკვებებიან და მრავლდებიან იმ მასალით, რომლითაც აგებულია რთულ ორგანიზმები, ე. ი. სისხლით, ქსოვილებითა და წვენებით. ეს ბაქტერიები წარმოადგენენ ყოველგვარი გადამდებ სნეულებათა მიზეზს. თითოეულ გადამდებ სნეულებას, ანუ, როგორც ექიმები იტყვიან ხოლმე, ინფექციას, ჰყავს თავისი საკუთარი ბაცილა. ასეთი სნეულებებია, ქლეჩი, შავი ჭირი, ყვავილი, ხუნაგი, დიზენტერია და მრავალი სხვა.

ბოლოსა და ბოლოს გამოირკვა, რომ კაცობრიობის ბედი ამ პაწაწინტელა მარტივი არსებების ხელში ყოფილა. ბაქტერიები ქმნიან მრავალ უბედურებას ეპიდემიების სახით: გადამდები სნეულება ბაქტერიების საშუალებით გადადის ადამიანიდან ადამიანზე, ვრცელდება ქლაქიდან ქლაქში და ვეებერთელა ქვეყნებს მოედება ხოლმე. დროგამოშვებით ეპიდემიების გამო სხვადასხვა ქვეყნებში აუარებელი ხალხი იხოცება: ცხელ ქვეყნებში მძვინვარებს შავი ჭირი, დეზინტერია და ყვითელი ციება, რუსეთში კი უფრო ხშირად მუცლისა და პარტახტიანი ტიფი.

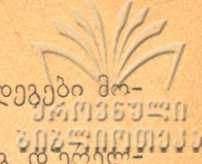
უკვე დიდი ხანია, რაც მეცნიერება ბაქტერიებთან ბრძლის ხერხებს ეძებს. ბაქტერიოლოგიამ ისარგებლა შეგუების უნარით, რომელიც ადამიანის ორგანიზმს ახასიათებს და გადამდებ სნეულებათა თავიდან აცილების მიზნით შემოღებულ იქნა **აცრა**.

აცრამ კაცობრიობას დიდი სამსახური გაუწია. იგი ახლაც დიდ გამოყენებაშია.

2. ადამიანის უხილავი მემოზგახი.

1917 წელს ფრანგმა პროფესორმა მიკრობიოლოგმა **ფელიქს დ'ერელმა** საკვირველი რამ აღმოაჩინა.

ზუსტი სამეცნიერო ცდებისა და დაკვირვებების მეოხებით დ'ერელი მიადგა იმ დასკვნას, რომ ბაქტერიები და ქსოვილთა შემადგენელი უჯრედი სრულიად არ წარმოადგენენ უმცირესსა და უმარტივეს ორგანიზირებულ ერთეულებს. დ'ერელმა მოხდენილი ცდებით დაამტკიცა, რომ არსებობენ ბაქტერიებზე გაცილებით უფრო მცირე ცოცხალი არსებები. მათ **ულტრამიკრობები** ეწოდება.

თავისი აღნაგობისა და თვისებების მიხედვით ისინი იყოფიან სახეებად. ასეთი სახეების ერთ ჯგუფთაგანს შეადგენენ **ბაქტერიოფაგები**.

სიტყვა „ბაქტერიოფაგუს“ ნიშნავს (ლათინურად) — ბაქტერიების შემსანსვლელს. ამ სახელწოდებას საფუძვლად უდევს ბაქტერიოფაგის შესანიშნავი თვისება. ბაქტერიოფაგები სრულიად არ ეხებიან ცხოველის სისხლს, ვენებსა და ქსოვილებს, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ ბაქტერიებით იკვებებიან. თუ გაამრავლებთ ბაქტერიებს და შეიყვანთ შიგ განსაზღვრული ჯიშის ბაქტერიოფაგებს, მალე პაწია ბაქტერიოფაგები მუსრს გავლენენ ბაცილებს.

მაშ თუ ბაქტერიოფაგები ხოცავენ ბაქტერიებს, რატომ არ შეიძლება ისინი გამოვიყენოთ გადამდებ სნეულებათა გამომწვევი ბაცილების წინააღმდეგ?!

დ'ერელი შეუდგა მუშაობას ბაქტერიოფაგების პრაქტიკული გამოყენებისათვის. მან გამოიმუშავა წესები იმისა, თუ როგორ მიემართა ბაქტერიოფაგების ლაშქარი ავადმყოფ სხეულებში დაბანაკებულ ბაცილებზე. ამ მუშაობას პროფ. ფელიქს დ'ერელი უკვე 16 — 17 წელი შესწირა და ამ 17 წლის განმავლობაში

მისმა მოღვაწეობამ საკვირველი შედეგები მოგვცა.

ლაბორატორული ცდების შემდეგ დ'ერელმა დაიწყო ბრძოლა ეპიდემიებთან დედამიწის სხვადასხვა კუთხეებში. მან აწარმოა ომი დენტიტორიასთან არგენტინის რესპუბლიკაში (სამხრეთ ამერიკა), შავ ჰკირთან ინდოეთში და სხ. ავადმყოფს სისხლში უშხაპუნებდა ბაქტერიოფაგებს; ბაქტერიოფაგები ებრძოდნენ ბაცილებს და უმეტეს წილად ავადმყოფი სწრაფად იკურნებოდა. უხილავი პაწია არსებების მოღვაწეობამ მრავალი ადამიანი სიკვდილს გადაარჩინა.

დ'ერელის მუშაობამ ნაყოფი გამოიღო აგრეთვე ჩირქის გამჩენ მიკრობებთან ბრძოლაში.

პროფ. ფელიქს დ'ერელი ტფილისშიც ჩამოვიდა. იგი აწარმოებს ბაქტერიოფაგების საშუალებით მუცლის ტიფთან ბრძოლას. მისმა ცდებმა, რომლებიც მან თვენახევრის განმავლობაში ჩაატარა საქართველოს ბაქტერიოლოგიურ ინსტიტუტში, უკვე მოარჩინა ტიფით დაავადებული რამდენიმე კაცი.

პაწაწინა ბაქტერიოფაგებმა უნდა იხსნან მრავალი ათასი მშრომელი ტიფის ულჭობელი ეპიდემიებისაგან.

ლ — მ.

ბ ე რ კ ე ტ ი *).

(რეინიდან).

(დასასრული).

5.

ბოლოს, როგორც იყო, სულ გაემზადა კოლა სამეზავროდ. ჩააწყო ჩანთაში ყველაფერი, რაც საჭირო იყო, და გასწია. გზაზე მტვერია, მზე აცხუნებს, დასცხა კოლას. ჯოხი მხარზე აქვს, ჯოხზე ჩანთა და მიაბიჯებს. აჰ, ასე არ ვარგა, ჩანთა მძიმეა, ჯოხმა მხარი ატკინა. დაფიქრდა ბიჭუნა, წინ იხედება, ათვალეირებს ისეთ ადგილს, სადაც შეიძლება შესვენება, და უცბად იგრძნო, თითქოს მისი ტვირთი შემსუბუქდა.

— ეჰე! რა მსუბუქია! — სიმღერაც კი შემოსძახა. თვითონვე ეცინება: მიჰქონდა თავისი ჩანთა, იქედან არაფერი არ ამოუღია, ჩანთა კი გამჩატდა. გაასწორა ჩანთა, ჯოხის თავზე წამოაცვა, ჯოხი ზურგს უკან მისწია და... ეს რა უცნაური ამბავია, ისევ დამძიმდა ჩანთა.

— აჰა, მიხვდი, მიხვდი!
კოლამ წინ წასწია ჯოხი, რამდენათაც კი შეიძლებოდა, და უცებ გამჩატდა ტვირთი.

შეხედა — გლენი მოდის, მხარზე ჯოხი აქვს, ჯოხზე ფუთა.

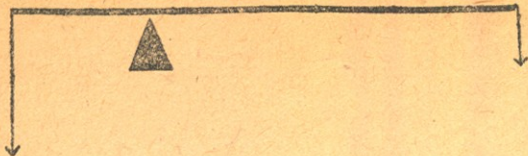
შეხედა თუ არა კოლამ ჯოხსა და ფუთას, მაშინვე გაჩერდა და შუბლში შემოიკრა ხელი.

— ბერკეტი! ბერკეტი! ბერკეტი!

მიდის კოლა და ლანძლავს თავის თავს.

— ეხ, კოლა გამოჩერჩეტებულო! აკი ყოყოჩობდი — ბერკეტი არსად გამომეპარებო, საკუთარ მხარზე კი ვერ შენიშნე ბერკეტი. ჩემი მხარი ხომ საყრდენია, ჯოხის ორივე ბოლო კი ბერკეტის ბოლოებია, თავიდანვე ასე უნდა მომეწყო, როგორც ახლაა: ზურგზე, სადაც

*) დასაწყისი იხ. ჟურნ. „პიონერი“-ს № 7—8.

ტვირთია, ჯოხის რაც შეიძლება მოკლე ნაწილი, წინ კი, სადაც ჩემი ხელია — თითქმის მთელი ჯოხი, და მაშინ ჯოხი ადვილად დასძლევს ტვირთს.

მიღის მგზავრი, მხიარულად მიიმღერის.

6.

აი სადგურიც ახლოა. მაგრამ ეს რა არის? ბოლი, ცეცხლის ენები, ხმაურობა, გრიალი, შეჯგუფებული ხალხი: ხანძარი გასჩენია საქონლის საწყობს.

კოლამ მიიღებინა ხანძართან. ახლოს მისვლა კი არ შეიძლება, საშინლად ცხელა. აი, მეზობლად მყოფი ქარხნიდან მოქრის მეხანძრეთა რაზმი. ორი მეხანძრე კოხტად გადმოხტა. დაიწყეს სახანძრო მილის გაშლა. მივარდენ სახანძრო ონკანს, ხუფი მოხადეს, მილი მოარგეს. ახლა ონკანი უნდა გახსნან — მოატრიალონ კვადრატული თავი ღერძზე.

— ეი, პეტრო, მოიტა გასალები, ონკანი გააღე!
 გასალები არსად იყო, ფაცაფუცა დასველებული იყო. უცებ მოიბრინა ონკანთან.

— ბიჭებო, მე ხელსაწყოები მაქვს თან, იქნებ მივუყენოთ რომელიმე გასალები! თუმცა სახანძრო გასალებები არაა, მაგრამ მაინც გამოვადგება.

წამოაცვა გასალები ონკანის თავს, მოსწია, მაგრამ ამაოდ: არ მოტრიალდა ღერძი, არ წამოვიდა წყალი; მას მეხანძრე მიეშველა, მაგრამ მხოლოდ ხელს უშლიდენ ერთმანეთს.

მისჩერებოდა კოლა ხანძარს და ფიქრობს, თუ სად უნდა იშოვოს სახანძრო გასალები.

უცებ მუშამ მიადახა მას:

— ბიჭო, გაიქე და მოარბენინე მილის აი ის ნაჭერი, კედელთან რომ ავლია.

მოუბრენინა კოლამ მილი, თანაც ფიქრობს: „რად უნდა მილი?“ მუშამ კი მილი გასალების ბოლოს წამოაცვა და, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, დააწვა მილს. მოტრიალდა ღერძი გასწორდა სახანძრო მილი, და წყლის ნაკადი შეჭრა ცეცხლში.

როგორ აღმოაჩინეს ჩრდილოეთის დიდი გზა

ეს არის ვიკინგების სამხედრო ნავი. ვიკინგები იყვნენ სკანდინავიის მცხოვრებნი, რომელნიც, როგორც ყაჩაღები, ასეთი ნავების საშუალებით მოგზაურობდენ ზღვაზე, ძარცვავდენ უცხო მგზავრებს, ესხმოდენ თავს ზღვის ნაპირის მოსახლეობას და აწიოკებდენ.

ათასი წლის წინათ, მათ მრავალი ადგილი აღმოაჩინეს. ზღვებში, მათ შორის გრენლანდია, შპიცბერგენი და მიდიოდენ თვით ჩრდილოეთ ამერიკამდის. ხშირად ისინი ნორვეგიიდან მოცურდებოდენ ხოლმე ჩვენი მხარის ჩრდილოეთის ნაწილებში.

ვიკინგები ხშირად იღუპებოდენ თავიანთ თეთრ ზღვაში, რადგან ვერ სძლევდენ მის მოულოდნელ ცვალებადი და ცბიერი დინების წინააღმდეგობას.

ეს კი ზღვაში მოცურავე ჰოლანდიელ ბარენცის (ქ. ამსტერდამიდან) უძველესი იალქნიანი ნავია. სამას ორმოცი წელია მას აქეთ, რაც ბარენცი ამ ნავით გაემგზავრა კუნძულ ახალი მიწისკენ. იქ მისვლისას ნავი ჩაიყინა ყინულოვან ზღვაში, და ბარენცმა და მისმა თანამგზავ-

რებმა საშინელ ტანჯვა-წვალებებში გაატარეს ბნელი, პოლარული ზამთარი.

ზამთრის სუსხში, წვალეებით დაღლილი ბარენცი ნავზე გარდაიცვალა, მან ვერ აიტანა ეს ძნელი მგზავრობა. მისმა თანამგზავრებმა ამხანაგებმა ბარენცი დასაფლავეს ახალი მიწის ყინულოვან უდაბნოში. მის საპატივსაცემოდ შპიცბერგენსა და ახალ მიწას შორის მდებარე ზღვას, რომელშიაც ცურავდა ბარენცი, ბარენცის ზღვა ეწოდა.

ბარენცის ოცნება იყო შემოველო ევროპისათვის და მოხვედრილიყო ჩრდილოეთის გზით ჩინეთში. ის ეძებდა ჩრდილოეთის დიდ გზას.

„ვევა“ — ასე ეძახდენ ორთქლის ძრავით მოქმედ არც ისე პატარა გემს, რომელიც ამ ორმოცდაათი წლის წინათ გააკეთეს შვეციის ერთ-ერთ ნავსადგურში, სახელდობრ — გეტე-ბორგში. ამ ნავით გაემგზავრნენ დიდ პოლარულ ექსპედიციაში მეცნიერები ზღვით მგზავრობის ცნობილ შვეციელ პროფესორ ადოლფ-ნორდენშელტის ხელმძღვანელობით.

„ვეგას“ ცინულოვანი გზით უნდა შემოევლო მთელი აზიის ირგვლივ. მგზავრობა მშვიდობიანად მიმდინარეობდა. ნავები ცინულებს თითქმის სრულიად არ აწყდებოდა, ბური და ქარიშხალი აფერხებდა მათ ჩქარ მგზავრობას. აგვისტოში ვეგამ მიაღწია ჩელუსკინის კონცხს. სექტემბერში ნორდენშელდის ექსპედიციამ დაიზამთრა ჩუკოტსკის ნახევარკუნძულზე. ექსპედიციამ მთელი ნახევარზამთარი გაატარა მეცნიერულ მუშაობაში. ზაფხულში „ვეგა“ განთავისუფლდა ცინულებისაგან და 1879 წლის 20 ივლისს გავიდა ბერინგის სრუტეში.

ჩრდილოეთის დიდი გზა აღმოჩენილ იქნა. „ფრამ“—ნორვეგიულ ენაზე ნიშნავს „წინ“.

კაცი იყო. შემოდგომაზე „ფრამმა“ გაიარა ჩელუსკინის კონცხი და მოხვდა რა ნევილინიის კუნძულთან, ჩაიჭედა ცინულებში და იქვე დაიზამთრა. ნანსენს წინასწარ შესწავლილი ჰქონდა, რომ პოლარულ ცინულებს ნავი ჩრდილოეთის პოლუსის მიმართულებით უნდა ემოდრავებია, და ასეც მოხდა. 3 წლის განმავლობაში გრძელდებოდა მსოფლიოში ცნობილი ცინულების დრეიფი მასში ჩაყინული „ფრამით“. ჩრდილო პოლუსს ნანსენმა ვერ მიაღწია, მაგრამ მიუახლოვდა ყველაზე უფრო, ვიდრე ვინმე მისი წინამგზავრთაგანი. ნანსენის „ფრამმა“ გადიტანა პოლარული ცინულების სიმძაფრე და გამარჯვებული უვნებლად დაბრუნდა ნორვეგიაში.

ეს საბჭოთა კავშირის სახელგანთქმული ცინულმჭრელი გემი „სიბირიაკოვია“. 1933 წ. ზაფხულში 2 თვისა და 4 დღის განმავლობაში მან გაიარა ექვსი ზღვა: თეთრი, ბარენცის, კარსის, ძმათა ლაპტევიების, აღმოსავლეთ ციმბირის და შეცურდა წყნარ ოკეანეში.

„სიბირიაკოვის“ ექსპედიციის უფროსი იყო პროფესორი შმიდტი, თანაშემწე — პროფესორი ვიზე, ხოლო გემის კაპიტანი ვორონინი. ცინულმჭრელმა გემმა გმირულად გადალახა

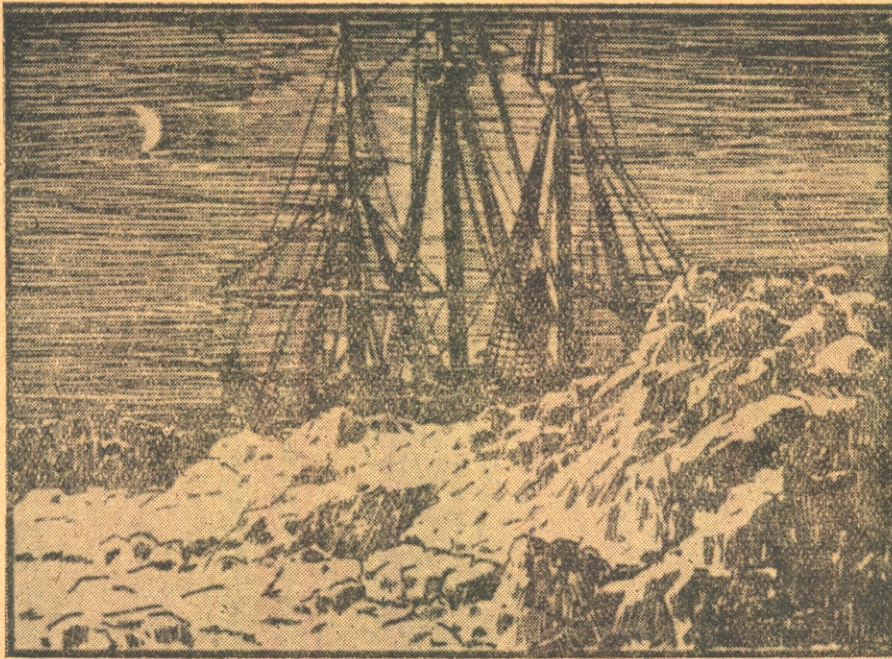
ასეთი სახელწოდება მისცა ნავს ნორვეგიის ცნობილმა პოლარული. ზღვის მოგზაურმა ნანსენმა. „ფრამ“ კარგა მოზრდილი ნავი იყო, მაგარი ხისგან გაკეთებული და ორთქლის მანქანის ძალით ამოძრავებული.

42 წლის წინათ ნანსენმა დაიწყო თავისი არაჩვეულებრივი მგზავრობა. ნავზე სულ 11

ჩრდილოეთის მიწის მძაფრი ცინულები, სადაც ცინულმჭრელს უქაღდა ჩაყინვა. იქ ცინულებს ამტვრევდენ ასაფეთქებელი ნივთიერებით, რომელსაც ამონალი ქვია, და გემიც წინ მიიწევდა. მაგრამ ჩუკოტის ნახევარკუნძულთან „სიბირიაკოვს“ მოელოდა ძნელი გამოცდა. ცინულმჭრელის ქვეშ მყოფმა ცინულის დიდმა

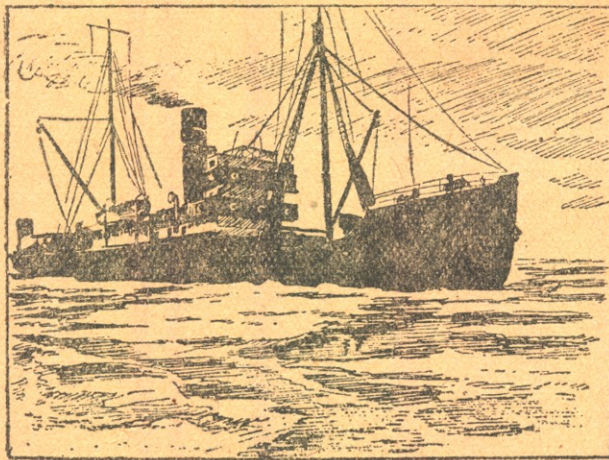
ნატეხმა დაჯახებისას გააფუჭა გემის ქვედა ნაწილები, მაგრამ სიბირიაკოველები სულით არ დაცემულან.

კოველებს საკუთარი ძალით აღარ შეეძლოთ. მძლავრი ყინულმჭრელი გადიქცა უმოქმედო ტივად, რომელიც ყინულებთან უკ

7 დღის გაფუჭებული ნაწილები შეაკეთეს და, მიაჩვენებდა რა პოლარულ ყინულებს, მიდიოდა წინ.

თად ზღვის დინებამ გადაიტანა აღმოსავლეთისაკენ. აქ კი მთლიანი ყინული დაიბაზა და ნაწილ-ნაწილად დაიშალა. სიბირიაკოველებმა

მაგრამ მეორე დღეს ყინულმჭრელს უბედურება ეწია. პოლარული ყინულის მძლავრმა დაჯახებამ დაამტვრია წინადლით შესწორებული ნაწილები. ამის გამოსწორება კი სიბირია-

ნახშირის შესანახი ტომრებიდან შეკერეს იაქნები, რომლის დახმარებითაც, მიჰყვნენ რა ქარის ქროლის მიმართულებას, გავიდნ ბერინგის სრუტეში.

რ — ს.

სიმღერა

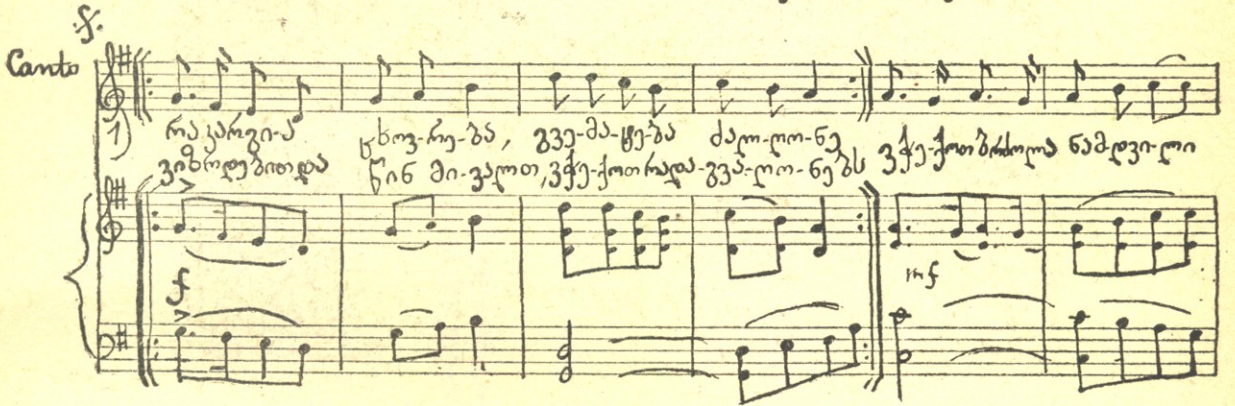
მუსიკა თამარ შავერვაშვილისა სიტყვები გიორგი კახანიძისა

Piano *Maestoso*

Handwritten musical score for the piano introduction. It consists of two staves (treble and bass clef) in 2/4 time. The tempo is marked *Maestoso*. The music begins with a forte (*f*) dynamic. The melody is in the right hand, and the accompaniment is in the left hand.

Canto *f*

Handwritten musical score for the first vocal entry and piano accompaniment. The vocal line is on a single staff with lyrics in Georgian. The piano accompaniment is on two staves. The tempo is *Maestoso*. Dynamics include *f* and *mf*.

რადიკალია ცხოვრება, ვე-მა-ყება ძაღ-ლო-ზე ვე-ქობილია ნამდვილი
ვიზიტირება წინ მი-ვყოთ, ვე-ქობილია ვე-ლო-ზე მს ვე-ქობილია ნამდვილი

Handwritten musical score for the second vocal entry and piano accompaniment. The vocal line is on a single staff with lyrics in Georgian. The piano accompaniment is on two staves. Dynamics include *poco a poco*, *cresc.*, and *p*.

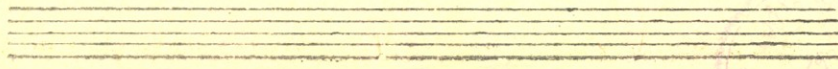
როგ-მი-გმირა სწორება ჰე - ჰე - სოფ-ლის თბილი ციქ-ვი

Handwritten musical score for the third vocal entry and piano accompaniment. The vocal line is on a single staff with lyrics in Georgian. The piano accompaniment is on two staves. Dynamics include *cresc.* and *mf*. The piece ends with the instruction *Da capo dal sogno*.

მე-ძის ხმა-და ცხოვრება ჰე - ჰე -

2. რა კარგია ცხოვრება,
გვემატება ძაღლონე
ვიზრდები და წინ მივალთ
ვექოთ, რა დავალონებს
ვექოთ რიხით წავვილოს
სიმღერებმა მალაღმა ჰე-ჰე
შენ დაიწყე გრმი და
ბანი მიც მავალა ჰე-ჰე

ფასი 75 კაპ.

საქართველოს ბ. კ. მ. ცენტრალური
ბიუროს და განათლების სახალხო კომ-
მისარიატის შუკნალი გავფშთათვის

წელიწადი
IX
კიონეპრი
წელიწადი
IX

გამოდის თვეუბი ერთხელ

ყოველფა
პიონერფა
უნლა
გამოიფეროს

შუკნალი

კიონეპრი

შუკნალ „პიონერის“ ყველანო-
მერუბი ღაიბეჭდებუ საინტერესო
მოთხრობებუ, ლექსებუ პიესებუ და
გასართობებუ • • • • •

შუკ. „პიონერი“-ს რედაქცია.